

Version 2016-01-08

Leaderområde Växtlust Värmland

Strategi för programperioden 2014-2020

Godkänd av Jordbruksverket med startbeslut 2016-01-11

Lokal utvecklingsstrategi för Växtlust Värmland

Sammanfattning

Vår strategi omfattar Växtlustområdet, Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby kommuner, en stor del av den värmländska landsbygden. Vi har valt en flerfondslösning, där landsbygdsfonden, regionalfonden och socialfonden ingår, för att ge fler intressentgrupper bredare möjligheter att bidra till utveckling.

Strategin vilar på vår vision ”Med gemensamma krafter formar vi Växtlustområdet med ekonomisk, social och ekologisk bärkraft, som hjälper oss att leva och växa och ger oss lust att verka”.

Tre övergripande mål styr strategin. I grund och botten handlar det om att det ska vara möjligt att bo och verka i området, men också att man ska **vilja** göra det.

Att skapa nya arbetstillfällen är ett viktigt första mål för strategin och en grundbult i allt utvecklingsarbete.

Att göra området mer attraktivt att leva, bo och verka i ser vi som ett självklart mål. Service av olika slag måste finnas, liksom boendemöjligheter och något som gör fritiden meningsfull. Tillsammans med arbete stärker detta förutsättningarna för alla som vill bo i Växtlustområdet.

Genom att i första hand arbeta för att uppfylla de två första målen bedömer vi att det på sikt leder till att vi når det tredje målet, **att bromsa den negativa befolkningsutvecklingen**. För att nå mål 3 förutsätts att positiva resultat uppnås inom mål 1 och 2.

Vi arbetar inom fem teman, där kompetensutveckling och nytänkande ingår för att nå våra mål:

1: Bryta mänskliga barriärer

Arbetet innebär att tillvarata mänskliga resurser, främja jämställdhet och tillgänglighet samt öka förståelsen för olika kulturer och livssituationer.

2: Landsbygdens näringar

I detta företagstema vill vi skapa, utveckla och vidmakthålla förutsättningar för företag med rötter på landsbygden.

3: Brobyggande och erfarenhetsutbyte

Här kan vi skapa och utveckla utbyten mellan olika sektorer, bygder och människor lokalt, regionalt, nationellt och internationellt genom samarbete.

4: Traditionella resurser och nya smarta lösningar

Områdets resurser, naturvärden och kulturarv, liksom miljö, energi- och klimatinsatser vill vi utveckla och stimulera.

5: Engagerade aktörer och ideella krafter

Om vi utvecklar platsen där vi bor, stärker och utvecklar föreningslivet samt stödjer civilsamhällets folkhälsoarbete och initiativ för medmänniskor mår vi alla bättre.

LAG:s roll för att genomföra denna strategi och nå uppsatta mål är att proaktivt och återkommande i den egna organisationen och dess närområde sprida information om de möjligheter som ges genom Lokalt ledd utveckling. Kontorets personal förstärker mobiliseringen av projektintresset genom inspirations - aktiviteter. Ett löpande uppdrag för kontoret är att under programperioden göra insatser för att få fram bra och genomarbetade projektansökningar från de projektintressenter, som bedöms ha de bästa förutsättningarna för att bidra till strategins mål. LAG:s projekturval styr förutsättningarna för ett lyckat resultat.

Tillsammans når vi framgång!

Summary

Our strategy regards the Växtlust area of Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle and Torsby Municipalities. This area covers a large part of rural Värmland. We chose a combined funding solution that includes the Rural Fund, Regional Fund and Social Fund, in order to give more stakeholder groups broader opportunities for contributing to regional development.

The strategy is based on our vision “Using combined resources to shape the Växtlust area with financial, social and ecological assets that help us live and grow and inspire us to work”.

Our strategy is guided by three overall goals. An essential aim is that it should be not also possible but also **attractive** to live and work in the area.

Creating new job opportunities is a first and crucial goal of the strategy and a cornerstone of all our development efforts.

Making the area a more attractive place to live and work in is a fundamental goal. The area must have services of various types, such as accommodation and stimulating leisure activities. In combination with job opportunities, this will make the Växtlust area a better place to live for all inhabitants.

We believe that by primarily focusing on the two first goals, in the longer term we will also achieve the third goal of **reversing the negative population trend**. In order to achieve goal 3, we must first achieve goals 1 and 2.

Our work will focus on five themes, where skills development and innovation play a fundamental role:

1: Breaking down human barriers

This theme is about capitalising on human resources, promoting equal opportunities, improving accessibility and creating better understanding of different cultures and living circumstances.

2: Rural enterprise

This theme focuses on creating, developing and maintaining viable business opportunities and conditions for rural enterprises.

3: Bridge building and exchange of experience

Under this theme, we promote and develop exchange between sectors, communities and people at a local, regional, national and international level through collaboration.

4: Traditional resources and new smart solutions

This theme focuses on developing and stimulating local resources, natural assets, cultural heritage and energy and climate initiatives.

5: Commitment from stakeholders and the non-profit sector

By working to improve the place where we live, strengthen and develop local clubs and associations and support local health and social initiatives, we will create a better quality of life for everybody.

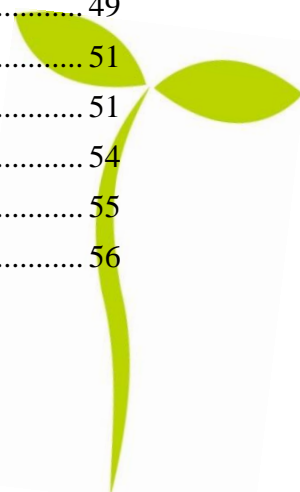
LAG contributes to the implementation and success of this strategy by constantly and proactively spreading information within its own organisation and the local community regarding the possibilities of community-led local development. The office promotes interest in the project through inspirational activities. One of the office's main duties during the programme period is to produce good, well-structured project applications from stakeholders who are deemed to have the best potential for contributing to achieving the strategy's goals. LAG's selection of projects determines the chances of achieving good results.

Together we will be successful.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Summary	3
1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin.....	7
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål.....	7
3. Strategins framtagning	7
4. Utvecklingsområdet.....	8
4.1 Områdesbeskrivning.....	10
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter	12
5. På vilket sätt är strategin innovativ?.....	15
6. Vision	16
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier	17
7.1 Övergripande mål för området	17
7.2 Insatsområden.....	21
7.3 Handlingsplan.....	23
7.4 Urvalsprocess	27
7.5 Mål och urvalskriterier	29
8. Finansieringsplan.....	38
9. Organisation	39
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)	39
9.2 Partnerskapet och föreningen	40
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen.....	41
10 . Samverkan mellan fonder och med andra aktörer.....	43
10.1 Samverkan mellan fonder.....	43
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar.....	44
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering.....	45
11. Kommunikation.....	46
11.1 Kommunikationsplan	48
12. Uppföljning och revidering	49
13. Bilagor.....	51
Bilaga 1: SWOT-analys.....	51
Bilaga 2: Omvärldsanalys	54
Bilaga 3: Motivering	55
Bilaga 4: Excel-fil	56

Bilaga 5: Eventuella övriga bilagor..... 57

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

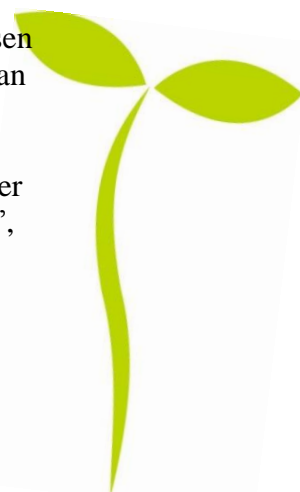
Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satt i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analysen ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Planeringen startade 2013. Leader Växtlusts 6 kommuner kontaktades och skrivelser sändes. Synpunkter erhöles liksom 5 av 6 medfinansieringsbeslut. **Strategiprocess: Mars-juli.** Kommunalrådsträff om framtida samarbete. LAG bildade framtidsgrupp. Partnerskapet 2014-2020 tog form. Intresseanmälan följde av SJV:s utbildning. Föreningsmedlemmar, projektägare och intressenter 2007-2013 (ca 250 st) fick två brev, tack för delaktighet resp. inbjudan till medverkan framåt. **Augusti-september.** Sex offentliga idémöten hölls med offentliga, ideella och privata deltagare. Inbjudan genom annonser/webb. Under dessa möten beskrevs nya Lokalt ledd utveckling och goda projektexempel från 2007-2013 förevisades. Underlag till ny SWOT diskuterades. Uppmaning om att tänka till och lämna aktiva förslag. Vi fick många synpunkter, projektförslag och idéer, från en mix av Leaderkunniga och helt nya aktörer. LAG redovisade erfarenheter och SWOT-förslag. E-postupprop till Partnerskap, företag, föreningar och eldsjälur om inspel till SWOT/idébank för en aktiv process. **Oktober-november.** Mötesresultaten sammanställdes och matchades mot regionala SWOT:ar (se vidare i avsnitt 4.2 och avsnitt 13 bilaga 1 och 2). Presentation för Partnerskapet. Ytterligare bearbetning och temaförslag. Två ”remissrundor” till processaktiva samt LAG och Partnerskapet för slutsynpunkter steg 1. Grundunderlagen klara för steg 2. Strategimaterialet lotsades genom skrivarna, Partnerskapsmöte och LAG:s beslut fram till vår strategi.

Den ur underifrånsperspektiv och trepartnerskap genomförda lokala idéprocessen redovisas utförligt i **bilaga 5:1 Idébank byggd av lokala intressenter**. Bilagan utgör stommen till denna flerfondsstrategi. I bl a avsnitt 13, bilaga 2 Omvärldsanalys, framgår vilka regionala planer vi utgått ifrån under framtagandet av strategin. De kommunala planerna för Växtlustområdet är eller håller på att bli länkade till Region Värmlands dokument ”Värmlandstrategin”, som vi tagit del av under detta arbete.

4. Utvecklingsområdet

Totalt antal invånare i utvecklingsområdet, inklusive tätorter > 20 000 invånare. <i>[Antalet bör ligga mellan 10 000 och 150 000 invånare. Om ni avviker från detta ska ni motivera varför.]</i>	86 614 invånare (Källa SCB Folkmängd i riket efter län, kommuner efter kön och ålder, 2013-12-31)
Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare.	86 614 invånare (Källa SCB Folkmängd i riket efter län, kommuner efter kön och ålder, 2013-12-31)
Områdets totalstorlek i km ² , inklusive tätorter > 20 000 invånare.	10 965 km ² (Källa SCB Kommunarealer den 1 januari 2014)
Områdets storlek i km ² utanför tätorter > 20 000 invånare.	10 965 km ² (Källa SCB Kommunarealer den 1 januari 2014)
Antal invånare per km ² , inklusive tätorter.	7,9 inv./km ² (Källor enl. ovan)
Antal invånare per km ² , exklusive tätorter.	7,9 inv./km ² (Källor enl. ovan)
Kommuner som omfattas av strategin. <i>[Om delar av kommuner omfattas redovisar ni församlingarna genom de officiella församlingsskoderna.]</i>	Säffle (1785), Arvika (1784), Eda (1730), Sunne (1766), Torsby (1737) och Hagfors (1783) från söder mot nordost (se bilaga 2. församlingsskoder).
Landskapstyper och landmärken	Området har en stor mångfald av naturtyper. Längst i söder omsluter Väneren Säffles skärgård och vår kornbod Värmlandsnäs. Längre norrut ger flera sprickdalar en speciell karaktär åt landskapet. I dalarna finns jordbruksmark, sjöar och vattendrag, på höjderna dominerar skogar och myrar. Klarälven, Fryken och Glafsforden har sedan urminnes tider fungerat som viktiga kommunikationsleder. Längst i väster gränsar Eda, Arvika och Torsby kommuner mot Norge med Finnskogen som speciell företeelse.
Större tätorter och utvecklingscentra	Arvika är den största tätorten inom området. Här finns en blandning av större industrier och mindre företag. Konsthantverk och musikhögskola.

	<p>Sunne i Fryksdalen är en ort många förknippar med utveckling, Där har den grafiska industrin ett centrum.</p> <p>Hagfors har en mycket lång tradition inom järn- och stålindustri.</p> <p>I norr blomstrar vinterturismen, särskilt inom Torsby kommun.</p> <p>Norgehandeln växer längs gränsen, speciellt inom Eda kommun.</p> <p>Både i Säffle och i Sunne finns framgångsrika teaterverksamheter.</p> <p>Ett starkt föreningsliv kännetecknar hela området. Ett flertal särskilt utvecklings - benägna bygder inspirerar.</p>
<p>Befolkningsförändring för åren 2007–2013</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flyttnetto • Födelsenetto 	<p>Befolkningen i området har minskat från 90 438 2006-12-31 till 86 614 2013-12-31 dvs en minskning med 3824 personer, vilket utgör 4,2 % eller 0,6 % per år.</p> <p>Flyttnettot är minus 552 personer. Det är alltså 552 personer fler som flyttat ut än som har flyttat in i området under perioden 2007-2013.</p> <p>Födelsenettot är minus 3 272 personer, det har alltså dött 3 272 fler personer än som har fötts under perioden. (Källa SCB)</p>
Arbetslöshet i procent	<p>7,86 %</p> <p>(jan 2014 – Källa Arbetsförmedlingen)</p>
Arbetslöshet bland unga (15–24 år) i procent	<p>23,48%</p> <p>(18-24 år, jan 2014- Källa Arbetsförmedlingen)</p>
Andel invånare med utländsk bakgrund i procent	<p>12,5 % (Källa SCB Sveriges befolkning, kommunala jämförelsetal, 2013-12-31)</p>
Antal företag med direkt anknytning till fiske och vattenbruk	
Antal företag per 1 000 invånare	<p>6 286 företag =120,6 st/1000 inv.</p> <p>16-64 år, riksgenomsnitt 88,8 st/1000 inv.</p> <p>(Källa; SCB, antal företag 2012 /befolkning 2012-12-31)</p>
Antal nystartade företag per 1 000	<p>8,7 företag/1000 inv.</p>

invånare	(Källa: Statistikportalen, avser 2013) rikssnitt är 11,5
Andel av befolkningen i procent	(Källa SCB, avser 2013-12-31)
16-24 år	9 363=10,8 %
25-44 år	17 418=20,1 %
45-64 år	24 408=28,2 %
65- år	22 187=25,6 %
Övrigt nämnvärt som har betydelse för områdets utveckling?	Ökad invandring ger större möjligheter till arbetskraftspåfyllnad. Mildare vintrar ger kortare säsonger för vintersportanläggningarna och leder till problem för skogsbruket.

4.1 Områdesbeskrivning

Området består från söder mot norr av Säffle, Arvika, Eda, Sunne, Hagfors och Torsby kommuner. Arvika är den största tätorten inom området med en befolkning på ca 14 000 personer. Andra städer är Hagfors och Säffle, som båda tillhör Sveriges yngsta städer. Torsby, Charlottenberg och Sunne är övriga centralorter. Området är detsamma som i f g programperiod. Nedan förklaras vad som förenar kommunerna i västra och norra Värmland och vilka utmaningar vi står inför.

Området har en stor mångfald av naturtyper från Vänerkust till taiga.

Längst i söder finns slättland som domineras av jordbruk. Längre norrut ger flera sprickdalar i nordsydlig riktning en speciell karaktär åt landskapet. I dalarna finns jordbruksmark, sjöar och vattendrag, medan höjderna kläds av mäktiga, vidsträckta skogar och myrmarker, ibland med stark vildmarkskaraktär. Naturen ger goda förutsättningar för jakt, fiske och friluftsliv. Vargen har diskuterats livligt de senaste decennierna och Sveriges alla fyra stora rovdjur kan beskådas inom områdets gränser.

Viktiga kommunikationsleder har sedan urminnes tider Klarälven, Fryken och Glafsforden varit. Där har människor och gods transporterats. Även dagens vägnät följer huvudsakligen vattendragen, medan anknypningarna över höjdryggarna är sämre utbyggda. Bland större vägar som genomkorsar området kan E18 och E45 nämnas liksom RV 61 och 62. Järnvägen mellan Stockholm, Karlstad och Oslo resp. Göteborg och Karlstad passerar området liksom Fryksdalsbanan, som knyter Sunne och Torsby till stambanenätet. När det gäller flyg finns en fast förbindelse mellan Torsby, Hagfors och Arlanda.

Vid jämförelse har Värmland betydligt högre andel skog och vatten än riksgenomsnittet, något som i hög grad också präglar Växtlustområdet. Skogen ger inte bara råvaror som timmer, massaved och biobränslen, utan är också liksom sjöar och vattendrag en resurs för en växande naturturism. Jord- och skogsbruk är viktiga näringar och har ofta lett till en bredare

entreprenörsverksamhet. Jordbruket dominerar i söder, framförallt på Värmlandsnäs, medan skogen blir allt viktigare mot norr. Andelen privatägd skogsmark är påtagligt högre än riksgenomsnittet. I genomsnitt ägs totalt 64 % av skogsmarksarealen av privatpersoner (jmf 49 %). Landsbygden är ännu levande, mest synbart i slättlandskapen. Småföretagen är många trots vikande befolkning.

Historiskt finns en stark industritradition, men här har många arbetstillfällen försvunnit t ex hela glasindustrin. Stora internationella företag bedriver ännu verksamhet i området t ex Volvo Construction Equipment AB i Arvika, Norma Precision AB i Eda, Uddeholms AB i Hagfors, Tetra Pak Packaging Material i Sunne AB, SOMAS Instrument AB i Säffle och Note Torsby AB.

I Sunne har den grafiska industrin ett centrum. Inom offentlig sektor är kommunerna de största arbetsgivarna. Sjukhus finns i Torsby och Arvika. I Torsby är rehabiliteringen inom stiftelsen FrykCenter rikskänd. Rullarnas Personliga Assistans AB i Torsby är ett växande privat företag i omsorgssektorn.

I området finns också mindre, innovativa och starkt specialiserade företag. Många av dessa har kompetens inom miljöområdet t ex Torfolk Gård i Hagfors - pionjärer inom ekologisk odling och produktion, Grön Ko i Värmlandsbro, kött- och färdigmatsproducent. Thermia i Arvika innovativ producent av bl a värmepumpar, Swegon AB i Arvika som tillverkar specialutrustning inom ventilation och även bedriver forskning inom området samt Sebra film AB i Torsby, internationellt prisat producentbolag med miljöfokus.

Kulturinslagen är många och betydelsefulla för besöksnäring och invånare. Här blandas konst, musik och teater med en rik berättartradition. I Säffle och Sunne finns framgångsrika teaterverksamheter, Säffleoperan och Västanå Teater. Konstintresserade kan besöka Rackstadsmuséet och Sahlströmshuset. Klässbols Linneväveri och Selma Lagerlöfs Mårbacka lockar många besökare. Andra kända kulturpersonligheter är Monica Zetterlund, Göran Tunström och Helene Tursten. I Arvika finns musikhögskolan Ingesund. Hembygdsrörelsen är stark i hela området. Svenska kyrkan erbjuder, som en av de största konsertproducenterna, kulturupplevelser på landsbygden.

I Torsby kommun blomstrar vinterturismen med bl a Branäs, Hovfjället och Sveriges första skidtunnel. Skidgymnasium med riksintag har fostrat framgångsrika idrottsutövare. Rally Sweden i Hagfors lockar storpublik i norr.

Norgehandeln har alltid varit viktig. Idag handlar norrmän hos oss och på gränsen har flera köpcentra växt upp. Senaste invigningen skedde långt upp i norr i lilla Långflon.

Innevånarna upplever försämrade service och infrastruktur, särskilt utanför centralorterna. Avstånd till service som skola, polis, arbetsförmedling, affärer, bensinmackor m m ökar. Orsak är både minskad befolkning och ökade volym- och vinstkrav hos företag och leverantörer. Vissa bygder präglas dock av framåtanda och samlas kring bygdegårdar, fiberutbyggnad eller utnyttjar närheten till Norge för sin försörjning.

Ohälsotalen ligger högre än riksgenomsnittet. Ca 8 % av befolkningen i området har sjuk- eller aktivitetsersättning (jmf ca 6 %). Utbildningsnivån är betydligt under riksgenomsnittet, 30.6 % av befolkningen har eftergymnasial utbildning (jmf 43 %). Ungdomsarbetslösheten är hög.

Området har en lång tradition av invandring från svedjebrukare på 1600-talet, specialister från kontinenten till järnbruken till skogsarbetare. Senare arbetare vid pappersbruken via turister och företagare från Holland fram till dagens flyktingförläggningar.

Föreningslivet är rikt, men brottas med hög medelålder och svag rekrytering. Inom t ex idrottsrörelsen finns 310 föreningar i området dvs 3,6 st/1000 inv. (jmf 2,1). Lilla Mallbacken i Sunne har ett fotbollslag i damallsvenskan.

Föreningslivet har fostrat många hyllade idrottsledare som Sven-Göran Eriksson och Conny Evensson.

Området gränsar till Leader Dalsland i sydväst, Leader Närheten i syd samt mot Dalarna i nordöst. En lång gräns mot Norge med Oslo som nära storstad präglar området

Säffle kommun ingår förutom i Växtlustområdet även i ”Fiskeområde Vänern”. För vidare studier av den statistik som verifierat vår områdesbeskrivning hänvisas till bilaga 5:4 Statistik och Tabeller.

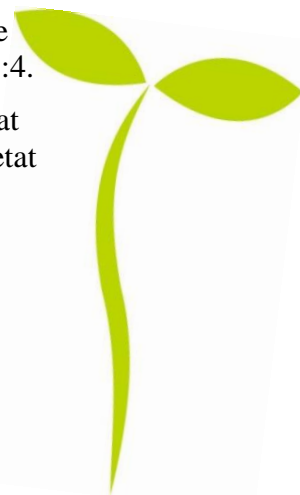
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter

För att få till en bred omvärldsanalys i basen inför strategiarbetet bjöd vi in till och genomförde sex offentliga möten ute i kommunerna, ett i varje kommun. Därefter skickades det via e-post ut ett upprop om inspel till Partnerskapet, företag, föreningar och eldsjälar som varit intresserade av ett aktivt deltagande i processen. Även den tidigare programperiodens LAG har redovisat erfarenheter och gett ett förslag till SWOT. Synpunkter från möten och inspel har sammanställts.

Dessutom har vi tagit till oss intryck från Idrottsrörelsens ”Framtidens idrottsförening - Sverige och idrotten 2020” och diskuterat trender med representanter för Värmlands Idrottsförbund och SISU. Ungas synpunkter har bl. a tagits in genom en intressentdialog med elever i årskurs 3 på Södra Vikens Naturbruksgymnasium (transporter/skogsbruk) i Sunne. Dialoger har också förts med representanter för den ideella naturvården, folkrörelserna samt kommunala och regionala tjänstemän med specialkompetenser.

Vi har också tagit del av och analyserat statistik över området och de ingående kommunerna. Vi har letat trender och jämfört med riksgenomsnitt, se bilaga 5:4.

Vårt viktigaste verktyg i strategiarbetet har varit SWOT. Vi har omvandlat alla inspel och trendspaningar till styrkor, svagheter, möjligheter och hot, arbetat in dem i en SWOT som sedan matchats mot Region Värmlands Värmlandsstrategi, Länsstyrelsen i Värmlands regionala SWOT analys inför

Landsbygds-programmet 2014-2020 samt material från Skogsstyrelsen (se avsnitt 13 bilaga 1 SWOT-analys).

Flera av deltagarna i partnerskapet har också varit delaktiga redan i framtagandet av såväl Värmlandsstrategin som vid Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens analysprocesser.

SWOT:en visar att det stora hotet i området är befolkningsminskningen.

Befolkningen i området har minskat från 90 438 dec 2006 till 86 614 dec 2013, en minskning med 4,2 % eller 0,6 % per år. Både födelse- och flyttningsnetto är negativt, och utflyttningen är dessutom något större av kvinnor och unga. Detta leder i sin tur till låga födelsetal, åldrande befolkning, minskat skatteunderlag och försämrade service.

Globaliseringen har lett till att flera större arbetsgivare flyttat sin tillverkning från området eller lagt ner. Långa resor och ofta svag kollektivtrafik späder på utflyttningen. Aktiviteten i jordbruket minskar, generationskiften uteblir, vackra vyer skymms av förbuskade inägor och granplanteringar. I den kvarvarande åldrande befolkning riskerar en uppgiven och negativ attityd att spridas.

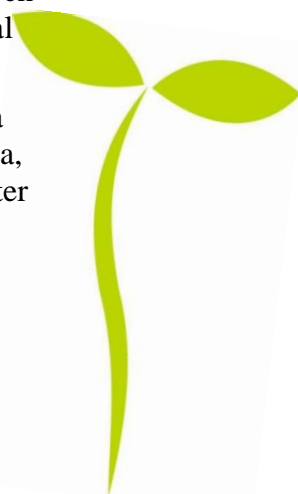
Bygder riskerar att hamna i nedåtgående spiraler. Mindre folk-sämre service-färre arbetstillfällen - lägre attraktivitet – ännu färre människor.

Trots att detta är ett generellt hot så är variationen stor i olika bygder. Det handlar dels om hur påtagliga hoten är och upplevs, men också om hur man mött dem och hanterat bygdernas styrkor.

Arbete med att bryta den negativa spiralen kan ske på flera sätt. I grund och botten handlar det om att det ska vara möjligt att bo och verka i området, men också att man ska vilja göra det. **Syftet med denna utvecklingsstrategi är att stärka viljan och förbättra möjligheterna för att bo och verka i Växtlust-området.**

Enligt Region Värmlands Värmlandsstrategi har Värmland i en studie som mäter öppenhet och tolerans rankats som nr 18 av Sveriges 21 län. Ska befolknings - utvecklingen vändas måste vi vara öppna och välkomna människor som kommer till vårt område. I vår egen SWOT har vi identifierat negativa attityder och motstånd mot förändringar, bristfällig integration och brister i att tillvarata inflyttad kompetens som hot respektive svaghet. Samtidigt har vi sett insatser för aktiv fritid och ökad sysselsättning för ungdomar och nya svenskar som möjligheter. En annan svaghet att åtgärda är låg representation av kvinnor, unga och utrikes födda i styrelser och företag. Vi har valt att arbeta med dessa frågor i insatsområde/tema **1.”Bryta mänskliga barriärer”**. I detta tema ser vi också en möjlighet att hitta nya lösningar för att matcha arbetsgivares behov av personal med tillgänglig arbetskraft.

Ett annat viktigt tema som vi valt att arbeta med för att inspirera och stimulera positiva spiraler är **2.”Landsbygdens näringar”**. Här handlar det om att skapa, utveckla, vidmakthålla samt möjliggöra förutsättningar för viktiga verksamheter inom olika branscher med rötter på landsbygden. Till syvende och sist fordras arbetstillfällen på landsbygden för att bromsa eller vända

befolkningsutvecklingen. Enligt 2013 års statistik har området lägre andel nya företag (8,6/1000 inv) än riksgenomsnittet (11,5/1000 inv).

Trots att många unga flyttar är arbetslösheten hög (23,5 %, jan 2014) bland de som stannar kvar. Här tänker vi oss bl a arbete med att förstärka och utveckla några av områdets styrkor som rikt småföretagande, entreprenörsanda, skogen, naturen, vattnet och det varierade landskapet. Vår SWOT har gott om möjligheter som kan utvecklas inom detta tema. Det kan bl a handla om utveckling och entreprenörskap inom de areella näringarna och binärningar till dessa genom specialisering och produktutveckling. Ökad samverkan och nätverksbyggande är andra viktiga ingredienser. Insatser kan också handla om tillgänglighet och infrastruktur genom fiberföreningar och effektiv användning av höghastighetsnät. Projektstöd till företag tillämpas inom temat.

Utvecklingen varierar som tidigare nämnts starkt mellan olika bygder. Variationen finns också i olika sektorer. Vad är det som utmärker bygder eller sektorer som lyckas? I tema **3. ”Brobyggande och erfarenhetsutbyte”** vill vi arbeta med projekt som skapar och utvecklar band mellan olika sektorer, bygder och människor lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Här kan vi t ex ta vara på styrkan som utgörs av närheten till Osloregionen eller av internationellt intresse hos unga eller företag, som viktiga möjligheter för området. Lokalt kan vi också stimulera samverkan mellan skola, företag och andra samhälls - funktioner t ex genom skolskogar, studiebesök m m. Ett mångkulturellt samhälle kan inspirera till tjänste- eller produktutveckling i våra företag. På samma sätt kan utbyten med andra länder gällande t ex naturturism skapa ökad förståelse för vad turister söker i Sverige osv. Naturligtvis kan vi också lyfta goda exempel från en kommun till en annan eller från andra regioner och länder till oss.

Vi befinner oss i ständig förändring på gott och ont. Trots att vårt område kan anses ligga perifert i ett europeiskt perspektiv är vi ständigt utsatta för t ex påverkan av global ekonomi och klimathot. I tema **4. ”Traditionella resurser och nya smarta lösningar”** vill vi liksom i ”Landsbygdens näringar” arbeta med våra styrkor jord, skog och vatten, men i ett mer innovativt eller miljöinriktat perspektiv. Här arbetar vi med skogens nya värden, vårt rika kulturarv och vår berättartradition, vi utvecklar möjligheterna med vatten-, vandrings- och naturturism. Vi vill också vårda resurser och biologisk mångfald genom insatser för att bibehålla, återskapa och utveckla biotoper och ekosystemtjänster. Vi kan även utveckla jakt och fiske till gagn för såväl turister som entreprenörer och områdets egna invånare. Vi vill stimulera praktisk tillämpning och produkt - utveckling med utgångspunkt i modern forskning. Innovationsnivån är låg och kanske kan den stimuleras när det gäller att finna smarta lösningar för miljö, energi- och klimatinsatser dvs ett hållbarhetsperspektiv inom företagen. Även Projektstöd till företag tillämpas inom temat.

En annan av områdets styrkor arbetar vi med i tema **5. ”Engagerade aktörer och ideella krafter”**. Här menar vi både civilsamhällets aktörer och vårt rika, aktiva föreningsliv med många eldsjälur. Minst en idrottsförening finns i varje liten by. Bildningsförbund, Hembygdsrörelsen, Svenska Kyrkan och

frikyrkorörelsen är också aktiva liksom LRF, jaktvårds- och fiskevårdsområden. Här finns både hot och möjligheter att arbeta med. Ohälsotalen i området är högre än riksgenomsnittet, men vi ser möjligheter i att främja friskvård, rekreation och hälsa. Vi värnar också om civilsamhället och lanthandeln som nav för landsbygden. Även föreningslivet lider av befolkningsutvecklingen och det är möjligt att stärka det genom samarbeten, effektivare styrelsearbete och affärsmässighet. För att stimulera utvecklingsarbete i områdets föreningar kan lokal trendspaning vara ett verktyg. En viktig faktor för ett framgångsrikt styrelsearbete utgör en intresserad och aktiv valberedning, vars uppdrag är att föreslå en mix av ledamöter utifrån ålder, kön och ursprung, för att spegla lokalsamhällets olika perspektiv bättre. Naturligtvis kan civilsamhället också göra betydande insatser i andra teman t ex ”Bryta mänskliga barriärer”.

För de teman som ligger inom Landsbygdsfonden och Socialfonden finns den genomgående inriktningen ”**Kompetensutveckling och nytänkande**”. Området har en låg utbildningsnivå jämfört med riket och SWOT:en visar brist på eftergymnasiala utbildningar i närområdet som en svaghet. Kompetensutveckling behövs också för att vända negativa attityder och bryta mänskliga barriärer, utveckla landsbygdens näringar, höja innovationsnivån, hitta klimat- och miljösmarta lösningar samt inte minst stärka och effektivisera civilsamhället. Kompetensutveckling och nytänkande mäts under respektive temans mål. Se även idébanken som underbyggt områdets temaval i bilaga 5:1 samt grundstrukturen som byggts av i idébanken i bilaga 5:2.

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

Innovation kan skapas på olika nivåer. Strategin är innovativ på en grund - läggande nivå genom att den uppmuntrar **brobyggande och erfarenhetsutbyte** liksom **kompetensutveckling och nytänkande**. En innovativ process behöver inte vara en världsnöhet, den kan t ex ha testats i en annan region eller av andra aktörer. Genom att stimulera aktivt letande efter goda exempel, benchmarking och ”best practice”, är strategin innovativ på en grundläggande nivå. Att införa beprövat framgångsrika metoder inom socialfonden och att aktivt använda projektstöd till mikroföretag genom regionalfonden i området är nya sätt att arbeta med olika verktyg, för att nå fler människor och kunna stimulera nya tankar om utveckling. Att t ex stödja satsningar på socialt företagande kan vara ett sätt att förena båda dessa synsätt.

Leadermetoden i sig skapar också innovativa processer genom styrkan i den trepartssamverkan (ideella, privata och offentliga aktörer tillsammans) som bygger metoden.

I Partnerskapet ingår nu också nya aktörer genom att vi involverat fler organisationer från civilsamhället t ex Svenska kyrkan, Värmlands Idrottsförbund och olika studieförbund. De har alla involverats i leader - verksamheten under f g programperiod. Genom att i denna period aktivt använda metoden i många projekt med samverkan som en byggsten ges unika tillfällen att

sammanföra olika samhällssektorer, som till vardags inte möts regelbundet. Metoden har visat sig gynna en långsiktig utveckling av landsbygden, men kan nu användas även i projekt inom social- och regionalfonden. Genom Lokalt ledd utveckling i fler fonder ges leader nu också chansen att överföra den framgångsrika metoden till tätortsmiljöer och pröva för leader nya möjligheter.

Arbets sättet vid utformandet av strategin har denna gång skett med en bred ansats om att nå nya människor och idéer till grund för ett innovativt tänkande under framtagandet av strategin. Vi började med att ta in idéer och förslag utan att sätta upp gränser eller villkor för lokala möten. Ur denna mycket breda bank av idéer och förstudier till projekt kunde de mest innovativa tankarna gallras ut. Uppgiften under strategiskrivandet har sedan varit att göra de mest intressanta idéerna möjliga att genomföra som projekt eller projektstöd till företag.

Strategin stimulerar också innovativa processer på en högre nivå framförallt inom temat ”**Traditionella resurser och nya smarta lösningar**”. Här kan helt nya processer och innovationer skapas med hjälp av ny teknik, nya samarbeten eller innovativt användande av traditionella resurser eller företeelser. Nytt är också att vi lägger större fokus på att arbeta med natur- och miljöinsatser än under föregående programperiod.

Innovation och nytänkande kommer att vara ett viktigt urvalskriterium vid finansiering av projekt inom detta insatsområde/tema.

Även inom andra teman uppmuntras innovativa idéer och nytänkande. Det kan till exempel handla om att göra föreningslivet mer affärsmässigt, om produkt-, tjänste- och företagsutveckling utifrån nya perspektiv eller nya sätt att skapa nytta genom höghastighetsnät. I bilaga 5:1 Idébank och 5:2 Grundstruktur visas hur nya tankar tagits tillvara och skapat de temaområden vi valt att arbeta med inom de olika fonderna.

6. Vision

Med gemensamma krafter formar vi Växtlustområdet med ekonomisk, social och ekologisk bärkraft, som hjälper oss att leva och växa och ger oss lust att verka.

Under arbetet med strategin har det stått klart att den negativa befolknings- utvecklingen är det långsiktiga stora hotet mot området. Av detta följer en hel del andra negativa effekter som uppstår mer direkt ifråga om försämrade service, färre arbetstillfällen, klyftor mellan bebodda hus osv. Bygder riskerar att hamna i negativa nedåtgående spiraler.

Nu är bilden inte entydig. En del bygder blomstrar ändå, för människor vill bo där. De känner gemenskap och trivsel. Stark social samvaro förenar. Engagemanget kring bygden ökar och i viljan och **lusten** att bo just där **växer** entreprenörskap och företagande upp. Individerna stärks, ny service uppstår. En positiv uppåtgående spiral startar.

Vår vision innebär att dessa framgångsområden ska växa och kunna stå modell för att nya utvecklingsbygder inom leaderområdet ska skapas.

I fortsättningen av denna strategi kallas området som består av Säffle, Arvika, Eda, Sunne, Hagfors och Torsbys hela kommuner för **Växtlustområdet**.

7. Insatsområden, mål och urvalskriterier

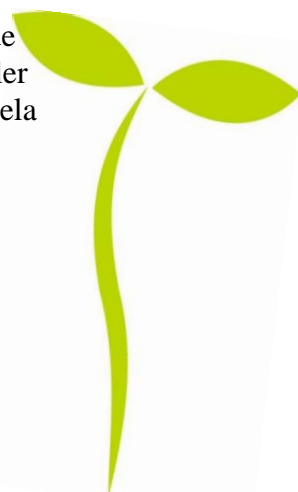
7.1 Övergripande mål för området

Övergripande mål för hela strategin
[Mål 1] Att skapa nya arbetstillfällen inom området
[Mål 2] Att göra området mer attraktivt att leva, bo och verka i
[Mål 3] Att bromsa den negativa befolkningsutvecklingen

EU 2020 är EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi. Den har tre prioriteringar om smart, hållbar och inkluderande tillväxt, som ska stimulera en ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning. EU har satt upp fem övergripande mål och 11 fondgemensamma tematiska mål. Lokalt ledd utveckling sorterar under tematiskt mål 8 om att främja sysselsättningen och tematiskt mål 9 om att främja social utveckling. Arbetet förväntas dock bidra till måluppfyllelse inom EU:s alla prioriteringar, för detaljerad beskrivning se bilaga 5:2 Grundstruktur.

Växtlustområdet har valt tre övergripande mål. Befolkningsminskningen ses som ett stort hot enligt framtagen SWOT. Kvinnor och unga står för en något större andel av de som flyttar ut. Färre boende leder till åldrande befolkning, minskat skatteunderlag och försämrade service, men också minskad arbetskraftsbas, färre nya entreprenörer och färre arbetstillfällen. Att bromsa den negativa befolkningsutvecklingen har därför valts till ett av de tre övergripande målen.

I grund och botten handlar det om att det ska vara möjligt att bo och verka i området, men också att man ska vilja göra det. För att förflytta oss i rätt riktning utifrån vår vision innebär det att vi inom Växtlustområdet naturligtvis måste arbeta med både hårda och mjuka värden. Med andra ord både konkret stimulera skapandet av nya arbetstillfällen, men även att ge akt på att bevara de vi redan har. För att ha större chanser på en hårdnande arbetsmarknad måste fler också vara beredda att utbilda sig längre och förbättra sin kompetens genom hela livet. Insatser måste samtidigt göras för att förstärka och odla andra mjuka värden, som gör området attraktivt att bo och verka i. Det kan handla om att bryta utanförskap, skapa trygghet och verka för ökad tolerans, men kan också vara att finna vägar till naturens lugnande och läkande effekter.

Här vägs möjlighet till arbete och försörjning in, liksom sociala värden som gemenskap och tillhörighet, för att människor ska kunna och vilja bo i Växtlustområdet.

Att skapa nya arbetstillfällen är ett självklart första mål för strategin. Det stämmer väl med två av Landsbygdsfondens övergripande mål (Jordbrukets konkurrenskraft och balanserad territoriell utveckling) och med Regionalfondens särskilda mål (stärkt entreprenörskap och företagande samt ökad sysselsättning i små och medelstora företag i lokala utvecklingsområden). Att skapa arbetstillfällen och nya företag är en grundbult i allt utvecklingsarbete.

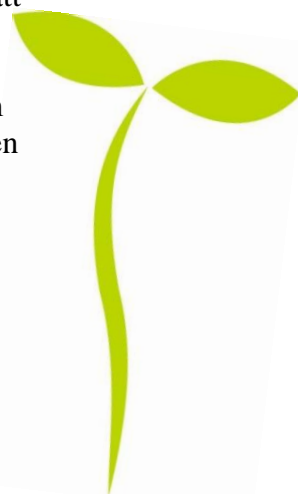
Att göra området mer attraktivt att leva, bo och verka i ser vi också som ett självklart mål. Service av olika slag måste finnas, liksom boendemöjligheter och något som gör fritiden meningsfull och som sammantaget kan leda till att folk vill bo i Växtlustområdet. Det gäller oavsett om man föds här, kommer som invandrare eller turistar. Mjuka värden finns också uttryckta i programmets målbeskrivningar, men inte lika konkret som arbetstillfällen. Socialfondens särskilda mål (stärkt anpassningsförmåga för sysselsatta kvinnor och män på arbetsmarknaden samt stärkt anställningsbarhet för kvinnor och män som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden) har en tydlig social dimension. Därför ligger detta mål väl i linje med Socialfondens mål. I Landsbygdsfonden finns målformuleringar som att främja social utveckling, bekämpa fattigdom och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden. De horisontella principer som gäller för de tre fonderna (se nästa avsnitt) avspeglar alla olika former av mjuka värden, som är förutsättningar för öppna och attraktiva bygder. Det är också lätt att glömma bort att den horisontella principen **hållbar utveckling** inte bara omfattar ekologisk utveckling utan också ekonomisk och social sådan.

När det gäller mjuka frågor anser vi också att leadermetoden har speciella förtjänster. När den offentliga sektorns samhällsansvar samverkar med privata näringsidkare vars tuffa ekonomiska ramar styr varje anställning ökar förståelsen för olika ansvarsperspektiv. Om den ideella sektorn och det övriga civilsamhället kan agera brygga dem emellan utifrån förståelse för mjuka, sociala värden och vikten av att se hela människan för att den ska fungera och leverera på bästa sätt kan nya möten som annars sällan kommer till stånd bli mycket lyckosamma.

Det handlar ju om att göra saker tillsammans och hur kan man annars skapa en inkluderande gemenskap och bryta utanförskap? Själva arbetssättet / leadermetoden skapar nya nätverk och gemenskap.

En svårighet med det övergripande attraktivitetsmålet är att det är jämförelsevis svårt att följa upp på ett effektivt sätt. LAG kan indirekt följa upp det genom att studera bl a flyttningsnetto, förändring i ohälsotal och utvecklingen av befolkningens ålderssammansättningen. Men det går också att följa upp vad deltagare i enskilda projekt anser om de verksamheter de varit med om genom enkäter. Därigenom kan LAG bilda sig en ungefärlig uppfattning om hur väl en insats lyckats nå mjuka värden för områdets nytta.

Genom att i första hand arbeta för att uppfylla de övergripande målen 1 och 2 bedömer vi att det på sikt leder till att vi når det tredje målet, **att bromsa den**

negativa befolkningsutvecklingen. Detta mål är kanske det viktigaste, men förutsätter att positiva resultat uppnås i arbetet med de två förstnämnda. Det är dessutom ett mål där man inte kan vänta sig snabba resultat utan måste arbeta långsiktigt. Dock är det lätt att följa upp det tredje målet genom att jämföra befolkningsmängdens förändring över tid.

Horisontella mål

Övergripande horisontella mål* för hela strategin (*kallas inom Växtlust för principer)	Indikatorer
Jämställdhet mellan kvinnor och män	A. Både kvinnor och män har varit delaktiga i projektgruppen och/eller bland projektdeltagarna under projekttiden. B. Projektets aktiviteter har varit utformade för att främja ett aktivt deltagande från både kvinnor och män.
Miljö och Klimat	A. Projektet har arbetat med konkreta aktiviteter för att gynna miljön i närområdet eller arbetat med lokalt initierade insatser för att minska klimatpåverkan på längre sikt. B. Projektet är en förebild för hur man kan arbeta med miljöförbättrande åtgärder alternativt lokalt klimatarbete, inom leaderområdet.
Integration och mångfald	A. Projektet har genom konkreta aktiviteter arbetat med att integrera personer som vanligtvis inte deltar i den typ av verksamhet som bedrivs genom projektet. B. Projektet har haft som ett uttalat mål att gynna mångfald bland projektdeltagarna och kan uppvisa goda resultat.
Likabehandling och icke-diskriminering	A. Under projektets framtagande och genomförande har deltagare i projektgruppen liksom projektdeltagare upplevt sig respekterade oavsett kön, sexuell läggning, ålder och etnisk bakgrund. B. Projektet är en förebild för hur man bör behandla alla lika och icke-diskriminerade.
Tillgänglighet	A. Projektet har haft en plan för att sprida information om verksamheten, bjuda in till aktiviteter och genomföra

Tillgänglighet (forts.)	dess på ett sådant sätt att projektet nått fram till den avsedda målgruppen. B. Projektets aktiviteter har genomförts på ett föredömligt sätt utifrån målgruppens behov.
Hållbar utveckling	A. Projektet har genom konkreta aktiviteter arbetat med hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och/eller ekologiskt perspektiv. B. Projektets deltagare har genomfört framgångsrika insatser för att främja social, ekonomisk och/eller ekologisk hållbar utveckling.

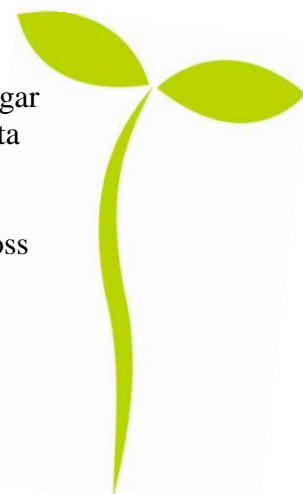
Växtlustområdets strategi planeras utifrån en multifondslösning, där Social-, Regional- och Landsbygdsfonden interagerar. Vår utgångspunkt för hela området är att verksamheten 2014-2020 genomgående ska sträva efter ett inkluderande synsätt. Detta synsätt ska både förmedlas av denna strategi och synliggöras i de utvecklingsinsatser av olika slag som beviljas stöd. Strategin ska verka för sex horisontella principer som delvis går i varandra inom de fonder vi valt. När det gäller **jämställdhet mellan kvinnor och män** samt **integration och mångfald** matchar dessa vårt övergripande mål ”Att göra området mer attraktivt att leva, bo och verka i” på ett alldeles utmärkt sätt. En attraktiv bygd är öppen och välkomnande och ger alla möjlighet att synas, utvecklas och växa i oavsett kön, etnicitet och ålder.

Jämställdhet är en viktig aspekt vid tillsättandet av LAG och dess arbetsutskott. Även unga vuxnas medverkan eftersträvas i LAG. Den spetskompetens som adjungeras till LAG vid beredning av projektärenden ska vid behov även förse LAG med kunskap inom de horisontella principerna.

Förutom att jämställdhet, integration och mångfald är horisontella principer i hela strategin fokuserar ett tema specifikt på insatser inom dessa områden. Det är temat ”Bryta mänskliga barriärer”.

Bättre miljö, jämställdhet mellan kvinnor och män, tillgänglighet, likabehandling och icke-diskriminering är drivkrafter för hållbar tillväxt och ska beaktas vid urval av projekt inom det operativa programmet för Regional- och Socialfonden samt för Landsbygdsfonden.

Hela strategin strävar också efter principen om Hållbar utveckling samt gör specialinsatser för Klimat och Miljö. Växtlustområdet domineras av skog och skogen är en viktig koldioxidsänka. Ett ökat användande av skog och skogsråvara kan leda till betydande klimat- och miljövinster. Klimatförändringar är ett allvarligt hot mot flera av områdets viktigaste näringsgrenar. Milda, blöta höstar och vintrar ställer till problem, både i skogsbruket och på vintersport - anläggningarna. Hållbar inbegriper såväl social, ekonomisk som ekologisk hållbarhet. Utan uthållighet i samtliga tre dimensioner är det inte möjligt för oss

att nå våra övergripande mål. Vi siktar också på att stimulera nya innovativa lösningar inom miljöområdet, speciellt inom insatsområdet ”Traditionella resurser och nya smarta lösningar”.

Projekt som riskerar att motarbeta något av de horisontella principer eller kriterier som gäller för de olika fonderna kommer inte att stödjas.

7.2 Insatsområden

Inom Växtlustområdet har vi valt att kalla insatsområden för teman. Vi använde redan i f g programperiod begreppet ”tema” och anser att det är ett enklare ord att kommunicera. Fler detaljer gällande detta avsnitt finns i bilaga 5:2 Grundstruktur.

Insatsområde 1/Tema 1: Bryta mänskliga barriärer

Här vill vi arbeta med att tillvarata nyanländas, äldres och ungas resurser, främja jämställdhet mellan kvinnor och män, främja tillgänglighet för äldre och funktionshindrade samt öka förståelsen för varandras kulturer och vardag.

Temat handlar om att inkludera alla, oberoende av kön, ålder, etnisk härkomst, religion eller funktionshinder och att bryta utanförskap. Inom temat kan vi arbeta med kunskap, erfarenhet och med att sammanföra individer för att motverka negativa attityder och förutfattade meningar. Insatserna syftar till att vi ska lära känna varandra, bli mer välkomnande mot det okända och finna nya värden för företagen i närområdet. Om du känner dig delaktig, uppskattad och ingår i en varm gemenskap ökar också chansen att du vill stanna, leva och verka inom Växtlustområdet.

När det gäller nya svenskar finns det ofta en tradition av företagande som skulle komma bygden till del, om de stannade i Växtlustområdet och uppmuntrades. Temat förväntas ha en positiv effekt på strategins alla övergripande mål och de horisontella principerna jämställdhet samt integration och mångfald.

Insatsområde 2/Tema 2: Landsbygdens näringar

I detta insatsområde vill vi skapa, utveckla, vidmakthålla samt möjliggöra förutsättningar för viktiga verksamheter inom olika branscher med rötter på landsbygden. Vi vill medverka till att nya företag och arbetstillfällen skapas genom specialisering, diversifiering, produktutveckling, förädling av råvaror, paketlösningar, marknadsföring och användande av höghastighetsnät.

Temat syftar primärt till att ge effekt inom övergripande mål 1 dvs att skapa nya arbetstillfällen. Ett lyckat utfall ger dock sekundära effekter inom de båda andra målen och bidrar också till hållbar utveckling. Växtlustområdet är rikt på etablerade småföretag och entreprenörsandan är god, men vi ligger efter i statistiken över nya företag. Inom Regionalfondens temamål är kvinnor och unga prioriterade målgrupper inom starta-egget-insatser för nya mikroföretag. Särskilt här förväntar vi oss även positiva effekter gällande de horisontella principerna för jämställdhet och integration. Speciellt inom Landsbygdsfondens temamål finns dessutom goda chanser till positiva effekter för miljön. Inom temat och de

möjligheter Landsbygdsfonden stödjer kan även projekt inom samarbetsåtgärden bedrivas.

Insatsområde 3/Tema 3: Brobyggande och erfarenhetsutbyte

Här handlar det om att skapa och utveckla band och utbyten mellan olika sektorer, bygder och människor lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, även mellan stad och land. Att öka förståelsen för geografiska och kulturella skillnader, men också förbättra miljön och gynna nytänkande produktutveckling.

Genom erfarenhetsutbyten mellan individer kan detta tema medverka till att överföra lyckade metoder mellan områden och lyfta in nya lösningar eller idéer till området. Dessa möten kan ha positiva effekter på vilket som helst av våra tre mål och samtliga horisontella principer. Detta är vårt planerade huvudtema för projekt inom samarbetsåtgärden.

Insatsområde 4/Tema 4: Traditionella resurser och nya smarta lösningar

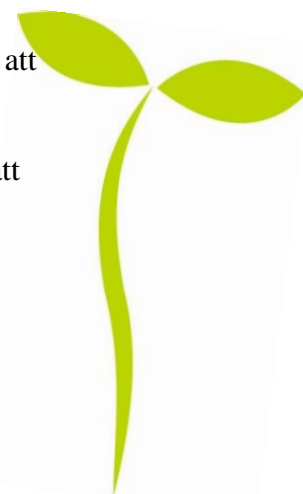
Här vill vi arbeta med skogens och landskapets resurser, naturvärden och kulturarv. Det kan t ex handla om skogens nya värden och ett breddat utnyttjande, vandringssturism eller jakt och fiske. Men det kan också vara frågan om att värna och tillvarata biologisk mångfald, kulturvärden, öppna landskap, värdefulla biotoper eller ekosystemtjänster. Vi vill också arbeta med miljö, energi- och klimatsatser, miljöförbättringar, växthusgasreduktion, bioenergi, sol-, vind- och vattenanvändning samt klimatsmarta lösningar. Här finns innovativa projekt från tidigare projektperiod att bygga vidare på, om intresse finns för utvecklingsinsatser.

Temat syftar primärt till att ge effekt på det övergripande målet att skapa arbetstillfällen samt de horisontella principerna klimat och miljö samt hållbar utveckling. Flera av utvecklingsinsatserna gör också området mer attraktivt att bo i. Inom temat ser vi de största möjligheterna till innovativa projekt och nytänkande arbetsmetoder. Landsbygdsfondens och Regionalfondens möjligheter kan stödja projekt inom samarbetsåtgärden även genom detta tema.

Insatsområde 5/Tema 5: Engagerade aktörer och ideella krafter

Här vill vi satsa på platsutveckling utifrån lokala planer. Att stärka och utveckla föreningslivet genom samarbeten, effektivare styrelsearbete och affärsmässighet är viktigt. Vi vill också stödja civilsamhällets folkhälsoarbete och initiativ för medmänniskor för att komma tillrätta med våra höga ohälsotal. Temat syftar också till att skapa engagemang och nya aktiviteter i bygden. Lokal utveckling genom leadermetoden främjar aktiva möten mellan bygdens lokala eldsjälur som skapar trivsel och näringsidkare som verkar där för sin försörjning.

Det här insatsområdet är i huvudsak en satsning på övergripande mål två, dvs att göra området mer attraktivt att bo i. Här vill vi arbeta mer direkt med bygdeutveckling till gagn för den lokala boendemiljön, den sociala samvaron, allas lika värde och möjlighet att delta i bygdearrangemang. Tanken är dock att det också ska kunna skapas arbetstillfällen genom att föreningslivet görs

effektivare och lär sig ta betalt. Det syftar också till att ge effekter på de horisontella principerna om jämställdhet, tillgänglighet och integration.

Kompetensutveckling och nytänkande

Kompetensutveckling och nytänkande med målsättningen att genomföra kompetensutvecklingsinsatser inom Växtlustområdet är en inriktning inom varje tema, där finansieringen kommer från Landsbygdsfonden eller Socialfonden. Kompetensutveckling och nytänkande är alltid viktigt, speciellt i ett område med låg utbildningsnivå.

7.3 Handlingsplan

Växtlustområdet planerar för olika projekt inom alla fem teman (insatsområden) över hela det geografiska området. Vi har inga tätorter som är >20 000 invånare hos oss. När det gäller projekt inom Social- och Regionalfonden kan de lättare genomföras helt inom tätortsmiljöer än projekt inom Landsbygdsfonden.

I tema 1 "Bryta mänskliga barriärer" arbetar vi med Socialfond (ESF) och Landsbygdsfond (EJFLU).

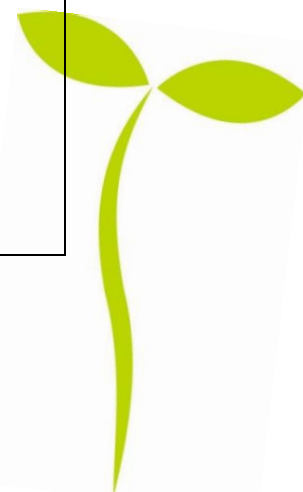
ESF-inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Tillvarata outnyttjade mänskliga resurser för bättre integration gällande kön, ålder, ursprung och funktionshinder vid arbetsfrämjande insatser
3. Skapa möten mellan företag och potentiell arbetskraft för att genom beprövade metoder, kreativa mötesplatser eller nya sätt främja kompetenstillförseln

EJFLU-inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Ungas delaktighet skapar nya perspektiv i lokalsamhället
3. Generations- och kulturöverbryggande insatser för att stärka individer och bygder med utvecklingsbehov till ökad sysselsättning

Avgränsning mellan fonder: I ESF sker nr 2 med bredare ansats och vänder sig i huvudsak till tätorters företag och organisationer. Nr 3 har fokus på att matcha företag och individer i eller kring tätorter. I EJFLU gäller nr 2 unga människor, medan nr 3 har fokus på generationsarbete (unga och seniorer) och integration av inflyttad kompetens på landsbygden. Projekt sker i lokal samverkan.

I tema 2 ”Landsbygdens näringar” arbetar vi med Regionalfond (ERUF) och Landsbygdsfond (EJFLU).

ERUF-inriktningar:

1. Starta eget-insatser för planerade och nystartade mikroföretag
2. Små och medelstora företag (främst mikroföretag) i expansiva utvecklingsskeden
3. Produkt- och tjänsteutveckling i små och medelstora företag (främst mikroföretag)

EJFLU- inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Projektstöd till företag för specialisering i alla typer av småskaliga jord- och skogsbruksföretag
3. Nätverksbyggande och benchmarking mellan företag och branscher
4. Effektivare företagssamverkan för högre lönsamhet i landsbygdsnäringarna
5. Lokal bygdeutveckling för ökad diversifiering och nya tjänster i bygden t ex ökad användning och utveckling av höghastighetsnätens möjligheter

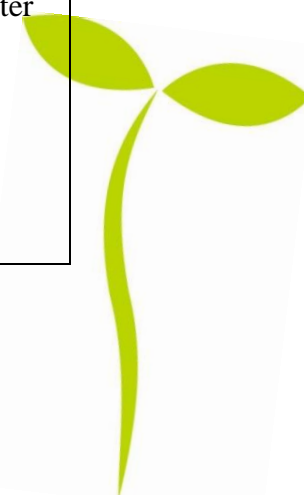
Avgränsning mellan fonder: Regionalfondens inriktningar är styrda emot projektstöd till nya och expansiva små och medelstora företag (främst mikroföretag). Kvinnor och unga ges prioritet i startskedet. Landsbygdsfonden kan ge projektstöd till små och medelstora företag (främst mikroföretag), men då inom landsbygdsnäringarna. I övrigt skiljer inriktningarna mellan fonderna. Samarbetsprojekt kan ske i närområdet inom inriktningar nr 4-5, i Sverige inom nr 3,5 eller internationellt i nr 3 inom EJFLU.

I tema 3 ”Brobyggande och erfarenhetsutbyte” arbetar vi med Landsbygdsfond (EJFLU).

EJFLU-inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Gränsöverskridand samarbeten under mottot ”Learning by doing”.
3. Tjänste- och produktutveckling inspirerad av ett mångkulturellt samhälle
4. Erfarenhetsutbyten inom miljöarbete, naturturism och miljövänliga produkter

Inom detta tema kommer vi särskilt att prioritera samarbeten nationellt och internationellt, men även lokal samverkan. EU-kommissionen har markerat vikten av internationellt samarbete för att dra nytta av och stärka varandras utvecklingsprocesser. Vi vet att samarbeten över gränser är utmanande och tålmodskrävande, men givande om ett bra och förtroendefullt samarbete kommer till stånd.

Att aktivt tillämpa metoden gränsöverskridande utifrån olika områdens, läns eller länders perspektiv skapar spännande upplevelser och vidgar utvecklingsperspektivet. Vi har utarbetade kontakter inom länet, landet och i andra länder t ex Luxemburg, Österrike och Finland.

I tema 4 ”Traditionella resurser och nya smarta lösningar” arbetar vi med Landsbygdsfond (EJFLU) och Regionalfond (ERUF).

EJFLU-inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Utveckla nya affärsmöjligheter inom jord och skog för bättre resursutnyttjande
3. Utveckla tjänsteutbudet kring specifika naturvärden, områdets kulturarv eller för att främja det öppna landskapet
4. Insatser för att bibehålla, återskapa och utveckla biotoper och ekosystemtjänster.
5. Främja nytänkande och smarta lösningar för förbättrad miljö samt energi- och klimatinsatser inom jord- och skogsbruken

ERUF-inriktningar:

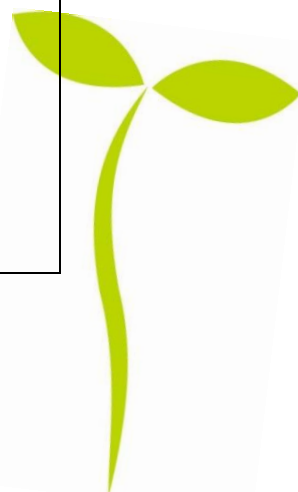
1. Investeringar i utvecklingsplaner/konsultinsatser inför miljöförbättrande åtgärder, för långsiktigt hållbart företagande och för ökad jämställdhet vid rekryteringsprocesser i små och medelstora företag (främst mikroföretag)
2. Investeringar i företagsanalyser, trendspaning och marknadsföringsinsatser för bättre konkurrenskraft i det egna företaget eller den lokala företagsgruppen
3. Projekt för främjande av små och medelstora företags (främst mikroföretagens) miljö-, hållbarhets- och jämställdhetsinsatser

Avgränsning mellan fonder: Inriktningar avgränsar. I EJFLU är intressenterna främst de gröna näringarna. Samarbetsprojekt är möjliga i inriktningar 2 och 5 inom EJFLU samt i inriktning 3 inom ERUF.

I tema 5 ”Engagerade aktörer och ideella krafter” arbetar vi med Landsbygdsfond (EJFLU) och Socialfond (ESF).

EJFLU-inriktningar:

- 1 Kompetensutveckling och nytänkande
- 2 Stärka och utveckla föreningslivet genom samarbeten, effektivare styrelsearbete och affärsmässighet vid genomförande av aktiviteter
- 3 Platsutveckling utifrån lokala planer med civilsamhällets olika aktörer i samverkan
- 4 Utveckla metoder och samverkan mellan civilsamhällets aktörer i syfte att förbättra folkhälsan i lokalsamhället

ESF-inriktningar:

1. Kompetensutveckling och nytänkande
2. Stödja utsatta människor genom civilsamhällets insatser i syfte att stärka individen och skapa större tilltro till samhällets möjligheter till stödinsatser för den enskilde
3. Metodutveckling och tillämpning av beprövade metoder för att stärka individer att nå närmare ett inträde på arbetsmarknaden lokalt

Avgränsning mellan fonder: Inriktningar avgränsar, men även speciella intressenter. Projekt kan ske i lokal samverkan.

Mobilisering av intressenter har påbörjats under strategiprocessen 2014, se bilaga 5:1 Idébank. Inom Växtlustområdet har därför ett visst intresse för projekt inom Lokalt ledd utveckling redan skapats. År 2015 förstärks detta intresse först genom allmänna informationsmöten i Växtlustområdet, där Partnerskapets och nya LAG:s organisationer medverkar, se bilaga 5:5. Inom alla teman förs sen direkta samtal med speciella intressentgrupper, se avsnitt 11 Kommunikation. LAG:s roll för att genomföra denna strategi och nå uppsatta mål är alltså att proaktivt och återkommande i den egna organisationen och dess närområde sprida information om de möjligheter som ges genom Lokalt ledd utveckling, se även avsnitt 9:3.

Kontoret förstärker mobiliseringen av projektintresset genom att hålla en rad lokala inspirationsmöten för att väcka intresse i inledningsskedet. Nyhetsbrev skapas och utformas sen för olika ändamål och målgrupper. Vi använder e-post, webb och Internetkanaler. Artiklar och inslag i media eftersträvas. Insatser för att få fram goda och genomarbetade projektansökningar från de projektintressenter som bedöms ha de bästa förutsättningarna för att bidra till strategins mål är sedan ett löpande uppdrag för kontoret under programperioden. LAG:s projekturval styr sen förutsättningarna för ett lyckat resultat, se avsnitt 7:4.

I tema 3 **Brobyggande och erfarenhetsutbyte** mobiliserar vi annorlunda för att nå målen jämfört med övriga teman. Redan upparbetade kontakter nationellt och internationellt vidmakthålls under 2014/2015. Dessa följs upp med konkreta diskussioner under startfasen 2016, där gemensamma nämndare söks i de nya strategierna. Även Norge kan vara en potentiell samarbetspart.

Då vi arbetar med två fonder inom ett tema styrs avgränsning mellan fonderna av inriktningar, tätort/landsbygd, speciella intressenter och i vilken fond som projektet förväntas leda till störst målpfyllelse.

7.4 Urvalsprocess

Urvalsprocessen för Växtlustprojekt löper genom hela förfarandet från den första idépresentationen fram till det slutliga beslutet är fattat.

Inledning: Projektintressenter tas emot och guidas av leaderkontoret. Verksamhetsledaren (VL) stämmer av att den idé sökande avser utveckla kan passa inom ramen för denna utvecklingsstrategi.

Bedömning 1: När idén / projektplanen bedöms tillräckligt klar och tydlig för en första feedback presenteras en preliminär ansökan för LAG:s arbetsutskott, AU (se avsnitt 9.3). Ev. fördjupad avstämning med fondernas egna programföreträdare för länet sker vid behov per telefon eller genom möten. Hos Region Värmland träff om Social- resp. Regionalfonden samt hos Länsstyrelsen Värmland träff om Landsbygdsfonden.

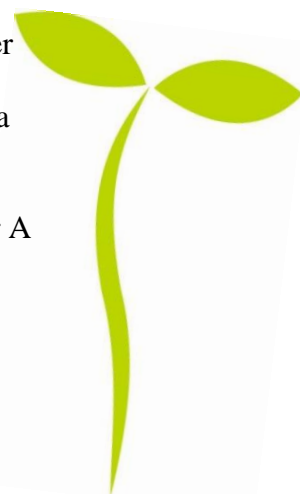
Besked 1: Efter dessa avstämningar ger AU sökande besked om de bedömer att ansökan passar väl in i strategin för aktuell fond samt om projektet bedöms ha tillräcklig höjd för att kunna prioriteras av LAG i ett senare skede.

Vid positiv feedback uppmanas sökande att ta fram en komplett projektansökan gällande Lokalt ledd utveckling. Om AU istället bedömer ansökan som lågt eller icke prioriterad är detta en viktig information till sökande. Det ger sökande valmöjlighet att arbeta vidare med sin ansökan eller ej utifrån tidig feedback. Detta sätt att respektera andras tid tillämpades med framgång under f g programperiod.

Vidareutveckling: De sökande som i steg 2 går vidare i processen erbjuds stöd via leaderkontoret fram till komplett ansökan. Här belyses vilka andra aktörer som kan förmera projektet, diskuteras hur leadermetoden lämpligast kan förstärka projektet, tänkbara samarbeten osv. Därefter bedömer VL ansökan utifrån framtagna villkor för Växtlustområdet.

Bedömning 2: LAG:s Beredningsgrupp (BG) bedömer och poängsätter i slutskedet olika ansökningar utifrån strategins urvalskriterier. Bedömningen dokumenteras främst i kriteriemallar, men även i mötesprotokoll. Det finns en avslagsnivå. Av protokollet kan AU:s förslag till beslut och finansiering av de enskilda projekten framgå. Projektansökningar som inför beredningen inte anses fullständiga, kan återremitteras eller avslås.

Urvalet: Projekt bedöms först på kanslinivå (se ovan) utifrån villkor om genomförandekapacitet ur olika aspekter t ex projektledning, genomarbetad plan, likviditet och erfarenhet. Därefter sker prioritering utifrån urvalskriterier i mallar för respektive fond och tema. Projekt som uppfyller högt viktade kriterier ges företräde före andra projekt. Det kan vara projekt som bedöms skapa jobb eller bidra till områdets attraktivitet, bedöms utveckla företagen, stimulerar nyföretagande bland kvinnor och unga (särskilt Regionalfonden), bedöms vara innovativa och nytänkande (särskilt tema 4) eller tillför nytta inom de horisontella principerna. Vid två likvärdigt bra projekt och ont om medel ges fördel till det projekt som ansökt om medel utifrån ett prioriterat temamål, där A markerar viktigaste målet inom temat. LAG kan omprioritera under

programperioden. Projekt som riskerar att motarbeta något av de horisontella principer som gäller för de olika fonderna i strategin kommer inte att stödjas.

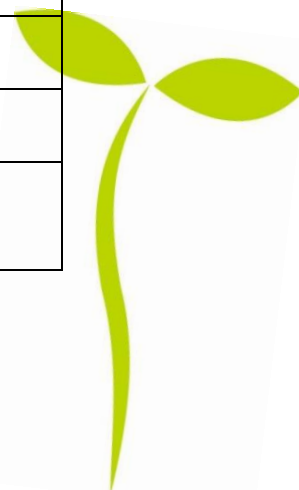
Beslut: Vid LAG:s beslutsmöten dokumenteras representation och närvaro. Därigenom säkerställs att minst 50 % av rösterna vid varje beslutstillfälle lämnas av annan än offentliga företrädare innan urval sker. Projektansökan och AU:s beredningsunderlag presenteras för LAG. En öppen diskussion om varje ansökan avslutar presentationen. När alla projekt har presenterats och diskuterats sker slutligen en genomgång av om ledamöterna är överens om bedömning och poängsättning av respektive projekt. LAG eftersträvar konsensus, vid oenighet sker omröstning bland LAG:s ledamöter. Besluten dokumenteras i mötesprotokoll. Skriftliga besked sänds till sökande.

7.5 Mål och urvalskriterier

Insatsområde/tema 1: Bryta mänskliga barriärer

Fond	Mål	Indikator	Målvärde	
Socialfonden	A) Matchning i ord och handling för ökad sysselsättning	Antal anställda, inklusive egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknads-situation, efter avslutad åtgärd	36	
		Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i syssel-sättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd	4	
		Antal företag som får stöd	5	
		Antal organisationer som får stöd	15	
		Totalt antal deltagare som utbildats	30	
		B) Inkludera mer kompetens och fler resurser i samhället	Antal anställda, inklusive egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknads-situation, efter avslutad åtgärd	19
			Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i syssel-sättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd	2
			Antal företag som får stöd	2
			Antal organisationer som får stöd	8
			Totalt antal deltagare som utbildats	20

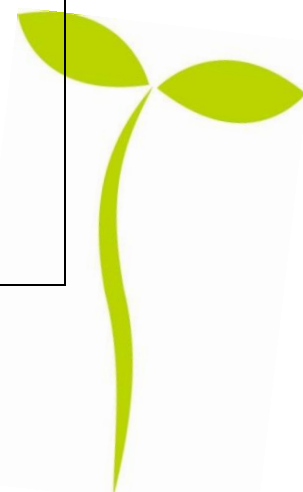

Socialfonden	B) Inkludera mer kompetens och fler resurser i samhället	Andel deltagare med upplevd förstärkt självkänsla och självförtroende	90 %
Jordbruksfonden för landsbygdens utveckling dvs Landsbygdsfonden	A) Landsbygds - näringarna breddar sin rekryteringsbas	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	4
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringar"	30
		Totalt antal deltagare som utbildats	90
	B) Civilsamhället tillvaratar intressen, engagemang och särskild erfarenhet vid rekryteringsbehov	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	1
		Antal personer som fått praktik eller korttidstjänst	2

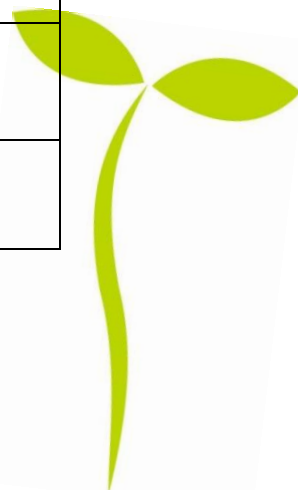

Insatsområde/tema 2: Landsbygdens näringar

Fond	Mål	Indikator	Målvärde
Regionala utvecklingsfonden dvs Regionalfonden	A) Stärka mikroföretag i start- och tillväxtskeden	Antal små och medelstora företag (SMF) med 0-249 anställda per 1000 invånare, medelbefolkning (16-64 år)	18 st totalt
		Antal anställda i små och medelstora företag (SMF), omräknat till heltidstjänster	6
		Antal projekt som genomförts i stadsområden >5000 invånare eller som stärkt kopplingen mellan stad och land	20
		Antal företag som får stöd	17
		Antal organisationer som får stöd	9
		Antal företag som fått del av stärkande insatser.	26
		B) Främja tjänste- och produktutveckling inom små och medelstora företag (främst mikroföretag)	Antal små och medelstora företag (SMF) med 0-249 anställda per 1000 invånare, medelbefolkning (16-64 år)
	Antal anställda i små och medelstora företag (SMF), omräknat till heltidstjänster		1
	Antal projekt som genomförts i stadsområden >5000 invånare eller som stärkt kopplingen mellan stad och land		5

Regionalfonden	B) Främja tjänste- och produktutveckling inom små och medelstora företag (främst mikroföretag)	Antal företag som får stöd	4
		Antal organisationer som får stöd	2
		Antal bevarade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	2
		Antal nya tjänster eller produkter	6
Landsbygdsfonden	A) Utvecklad samverkan mellan landsbygdsföretag	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	6,5
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringar"	24
		Totalt antal deltagare som utbildats	32
		Antal nyetablerade nätverk	8
		Andel samverkande företag med höjd omsättning	40 %
	B) Stärka de gröna näringarnas konkurrenskraft	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	6
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringar"	18
		Totalt antal deltagare som utbildats	36
		Antal nyetablerade nätverk	6
		Andel samverkande företag med höjd omsättning	40 %
		Antal företag som utvecklat nya grenar i sitt företag	3
	C) Ökad specialisering av jord- och skogsbruksföretag för nya marknader eller bristmarknader	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	5,5
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringar"	17

Landsbygds- fonden	C) Ökad specialisering av jord- och skogsbruksföretag för nya marknader eller bristmarknader	Totalt antal deltagare som utbildats	20
		Antal nyetablerade nätverk	4
		Antal företag som utvecklat nya grenar i sitt företag	6
		Antal projektstöd till företag gällande specialisering.	8
		Antal skapade företag	2

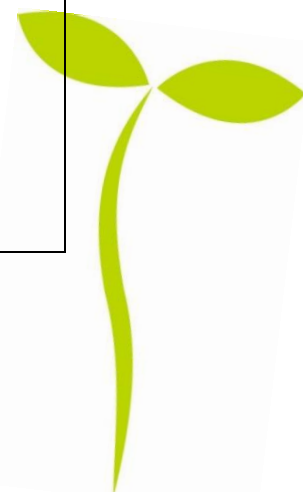
Insatsområde/tema 3: Brobyggande och erfarenhetsutbyte

Fond	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygds- fonden	A) Gränslösa mötesplatser för metod- och produktutveckling	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	3,5
		Totalt antal deltagare som utbildats	30
		Antal nyetablerade nätverk	8
		Antal deltagare	48
		Antal nya tjänster eller produkter	8
	B) Kreativa möten ger miljömässiga mervärden	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	1,5
		Totalt antal deltagare som utbildats	10
		Antal nyetablerade nätverk	6
		Antal deltagare	18
		Antal nya mätbara, miljömässiga mervärden för området	6

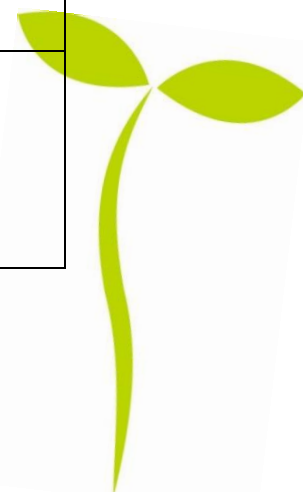

Insatsområde/tema 4: Traditionella resurser och nya smarta lösningar

Fond	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygds – fonden	A) Nya användnings- områden för jord- och skogsbrukets traditionella resurser - jord och skog	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	5,25
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringsar"	36
		Totalt antal deltagare som utbildats	40
		Antal nyetablerade nätverk	8
		Antal nya användnings - områden	8
	B) Ökad tjänsteutveckling med utgångspunkt i områdets naturvärden, kulturarv och det öppna landskapet	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	4,25
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringsar"	30
		Totalt antal deltagare som utbildats	15
		Antal nyetablerade nätverk	5
		Antal nya tjänster eller produkter	5
	C) Öka förståelsen för, bibehålla, återskapa och utveckla biotoper och ekosystem – tjänster	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	2,5
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringsar"	12
		Totalt antal deltagare som utbildats	4
		Antal insatser för biotoper eller ekosystemtjänster	4

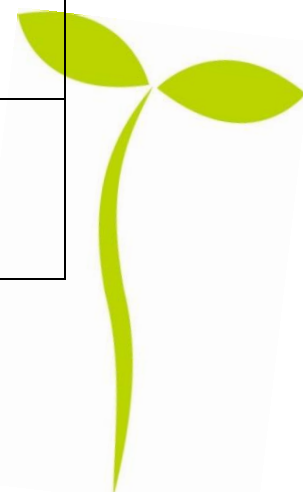
Landsbygdsfonden	D) Fler smarta lösningar gällande miljö-, energi- och klimatinsatser inom jord- och skogbruken	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	3
		Antal medverkande företag inom "Gröna Näringar"	4
		Totalt antal deltagare som utbildats	12
		Antal nyetablerade nätverk	4
		Antal nya lösningar	4
Regionalfonden	A) Utveckla små och medelstora företag (främst mikroföretag) genom miljö- och jämställdhetsinsatser	Antal anställda i små och medelstora företag (SMF), omräknat till heltidstjänster	0,5
		Antal projekt som genomförts i stadsområden >5000 invånare eller som stärkt kopplingen mellan stad och land	8
		Antal företag som får stöd	8
		Antal organisationer som får stöd	2
		Antal företag som genomfört miljöförbättrande insatser	5
		Antal företag som genomfört jämställdhetsinsatser	5
		B) Stärkt konkurrenskraft och hållbarhetsfokus hos det lokala näringslivet	Antal anställda i små och medelstora företag (SMF), omräknat till heltidstjänster
	Antal projekt som genomförts i stadsområden >5000 invånare eller som stärkt kopplingen mellan stad och land		8

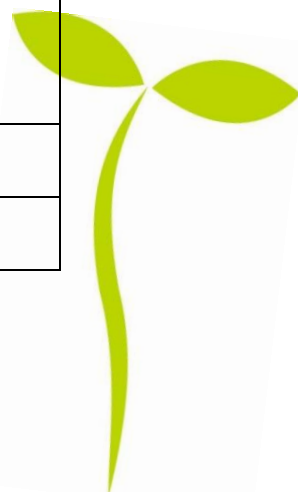
Regionalfonden	B) Stärkt konkurrenskraft och hållbarhetsfokus hos det lokala näringslivet	Antal företag som får stöd	8
		Antal organisationer som får stöd	2
		Antal bevarade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	2
		Antal företag som genomfört hållbarhetsinsatser	10

Insatsområde/tema 5: Engagerade aktörer och ideella krafter

Fond	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbyggsfonden	A) Utvecklade bygder genom lokalt planeringsarbete och ökat engagemang	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	1
		Totalt antal deltagare som utbildats	100
		Antal bygder som genomfört utvecklingsinsatser.	10
	B) Ett stärkt föreningsliv genom utvecklingsinsatser	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	0,5
		Totalt antal deltagare som utbildats	50
		Antal föreningar som genomfört utvecklingsinsatser	10
	C) Stärkt folkhälsoarbete genom civilsamhällets insatser	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	0,5
		Totalt antal deltagare som utbildats	50
		Antal folkhälsofrämjande insatser	5
		Antal deltagare	500

Socialfonden	A) Att hitta verksamma metoder för att stärka individer inför inträde på den lokala arbetsmarknaden	Antal anställda, inklusive egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknads - situation, efter avslutad åtgärd.	16
		Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i syssel - sättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd.	2
		Antal företag som får stöd	2
		Antal organisationer som får stöd	8
		Totalt antal deltagare som utbildats	15
		Andel deltagare med upplevd förstärkt självkänsla och självförtroende	90 %
		Antal verksamma metoder	2
		B) Öka civilsamhällets engagemang och stödjande insatser för medmänniskor	Antal anställda, inklusive egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknads - situation, efter avslutad åtgärd.
	Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i syssel - sättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd.	2	
	Antal företag som får stöd	2	
	Antal organisationer som får stöd	8	

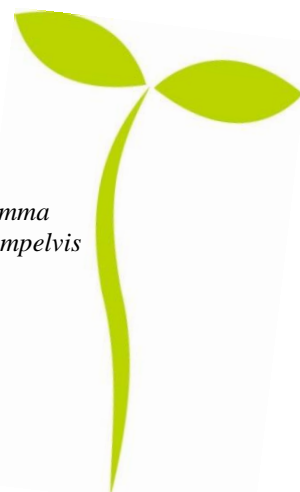

Socialfonden	B) Öka civilsamhällets engagemang och stödjande insatser för medmänniskor	Totalt antal deltagare som utbildats	15
		Andel deltagare med upplevd förstärkt självkänsla och självförtroende	90 %

8. Finansieringsplan

Delåtgärd	Fond	%	SEK
Drift	Landsbygdsfonden är samordnande fond	25 % av de sammanlagda offentliga utgifterna ¹ .	12 798 601
Samarbeten	Landsbygdsfonden	4,2	2 170 982
	Regionalfonden	0,7	350 000
	Socialfonden	0	0
Genomförande av strategin	Landsbygdsfonden	55,6	28 450 053
	Regionalfonden	6,1	3 124 775
	Socialfonden	8,40	4 299 994
Summa		100	51 194 405

¹ Observera att ordet "utgifter" betyder faktiskt utbetalade pengar, enligt artikel 31d i fondgemensamma förordningen (1303/2013). Detta innebär att om strategins insatser för projekt bara utnyttjas till exempelvis 75 %, kan driftsbudgeten bara utnyttjas till 75 %.

9. Organisation

9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)

Leaderkontoret

Ledning. Verksamhetschef (VL) 100 % med övergripande ansvar för verksamhet, budget, personal samt kommunikation internt/externt, fondrelationer, medfinansiärer och intressentkontakter. Därtill huvudansvar för vägledning av nya sökande i den projektskapande fasen inför nya projekt samt under uppföljandefasen gällande pågående projekt. VL är också representant i AU/BG (se 9.3) och deltar i LAG:s möten. VL är LAG:s kontakt med kontoret. VL bör ha högskole- /universitetsexamen inom lämpligt yrke med avseende på ledningsfunktionen och strategins innehåll samt erfarenhet.

Övriga personalkategorier:

Ekonom Deltid 40-100 % (ekonomin styr) med ansvar för kontorets löpande bokföring, ansökan om och redovisning av interna projekt, datasupport vid ansökan om stöd respektive ansökan om utbetalning från externa sökande samt visst uppföljande arbete, där inte VL utför detta. Även arbete med Växtlusts webb/blogguppdateringar m m. Lägst gymnasieexamen inom ekonomi med dokumenterad erfarenhet.

Administratör Deltid 40-100 % (ekonomin styr) med ansvar för kontorets löpande administrativa uppgifter, administrativ utrustning, diarieföring, medlems- och projektägarregister samt kontakter och utskick. Även sekreterare vid interna möten, där inte VL för protokoll. Även arbete med projektägarbesök och datasupport vid ansökan om stöd från externa sökande samt arbete med Växtlusts webb/blogguppdateringar m m. Lägst gymnasieexamen inom administration med dokumenterad erfarenhet.

Team. För att skapa en grupp som kan samverka, förstärka, interagera med och avlösa varandra behöver kontoret helst vara tre ordinarie personer, där Ekonom och Administratör är separata funktioner. Då kan var och en utvecklas mer genom egna ansvarsområden och tillföra kompetens utifrån sina kunskapsområden. Dessutom ska personalen stödja intressenter, så att även oerfarna sökande känner trygghet i att driva projekt. Den aktiva support som gavs i området f g period var mycket uppskattad. Teamet kan täcka upp för varandra vid arbetstoppar, sjukdom m m på ett tryggare sätt.

Detta vore idealet och skapar en vi-känsla, men är bara möjligt om de ekonomiska villkoren för kontorets drift tillåter det. Om det istället blir kombinationstjänster går det också att lösa, men då liknar det förhållandet i f g programperiod och verksamheten blir mer känslig.

Roll och kompetens Efter anställning fördelas kontorets ansvarsområden efter vad som är lämpligt inom teamet. Det är viktigt att inte detaljreglera, utan att ha en flexibel organisation som klarar nya situationer och behov. All personal ska med jämna mellanrum fortbildas inom sina ansvarsområden under program -

perioden. Medel för utbildning ska avsättas årligen i driftsbudgeten. I startskedet är det viktigt att VL:s ansvar för verksamheten inkl lednings- och personalfrågor liksom fondkunskap prioriteras.

Utöver driftens personal projektledare för interna projekt t ex paraplyprojekt och samarbetsprojekt för hela Växtlustområdet som LAG äger. En person kan vara ansvarig för fler än ett projekt beroende på annan sysselsättningsgrad. Viss typ av kombinationstjänst kan vara en styrka för driften. Om kontorspersonal endast kan erbjudas deltidstjänster inom driften kan sökande till tjänster få svårigheter att klara försörjningen. Vår erfarenhet är att deltidstjänster om 50-60 % medför att personal söker nya jobb. En låg personalomsättning inom driften måste eftersträvas, för det bidrar till gott förtroende för verksamheten över tid.

Samordning med länets andra aktörer. Vi bör eftersträva samordning med övriga leaderområden kring uppgifter där samverkan bedöms möjlig, rationell och innebär en ekonomisk effektivitet. Det gäller t ex utbildning, webb-uppdatering eller extern kommunikation med intressenter. Även för viss administration, support vid dataansökan eller stöd vid sjukdom/ledigheter. VL eller LAG bedömer vad som är lämpligt att söka samverkanslösningar för. Samverkan med kommunala näringslivskontor är viktigt för stöd till intressenter lokalt, upparbetade kontakter finns. En kommun i området sköter löneadministrationen.

9.2 Partnerskapet och föreningen

Den ideella föreningen Leader Växtlust Värmland har av de sex ingående kommunerna, Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby kommuner, fått uppdraget att leda hela utvecklingsprocessen och ansöka om att få bilda nytt leaderområde. LAG Växtlust bildade våren 2014 en framtidsgrupp och det nya Partnerskapet bildades i maj inför intresseanmälan till Jordbruksverket. Två organisationer till har senare under strategiprocessen anslutit sig.

I Partnerskapet ingår förutom kommunerna och Leaderföreningen också Lantbrukarnas Riksförbund (LRF, privat), Hushållningssällskapet i Värmland (HS, privat), Svenska Kyrkan (Arvika pastorat, civilsamhället), Studieförbundet Bilda Svealand (Bilda civilsamhället/offentlig), Studieförbundet Vuxenskolan Värmland (SV, civilsamhället/offentlig), Värmlands idrottsförbund (civilsamhället), Svenska Naturskyddsföreningen Värmland (SNF, ideell) och Värmlands Botaniska förening (ideell). Alla är viktiga aktörer i området. Organisationerna har länsperspektiv, men lokalavdelningar eller personal som arbetar lokalt inom Växtlustområdet. Inför strategiprocessen gjordes en upphandling, där HS deltog och utsågs att bistå Leaderföreningen med processtöd och skrifvarfunktion. Utvecklingsprocessen har sedan dess letts av VL och en konsult inom HS i samarbete först med LAG:s framtidsgrupp, sen med den nya föreningens interimstyrelse, som i slutet ombildades till arbetsgrupp. De olika aktiviteterna i processen har rapporterats till och diskuterats med Partnerskapets representanter och med LAG Växtlusts ledamöter.

Samtliga kommuner ingick i och finansierade området 2007-13. De flesta har också ägt egna projekt förut. Även övriga partners har ägt projekt utom två. Idrottsförbundet har istället medfinansierat flera Leader-projekt i f g period, medan Botaniska föreningens ordförande har varit sakkunnig i diskussioner om naturvärden och tänkbara projekt.

Inom Partnerskapet finns god ämneskunskap inom jord, skog, landsbygd, vatten, fiske, företagande, natur, miljö, idrott och hälsa, sociala frågor, fortbildning samt även flera av de horisontella principerna. Alla partners har därför viktiga kunskapsroller att fylla eller god helhetssyn över närområdet, kunskap om Leader sen tidigare samt ett intresse av att bidra även i nästa period. Se lista med Partnerskapets totalt 15 offentliga, privata och ideella organisationer och utsedda kontaktpersoner i bilaga 5:5.

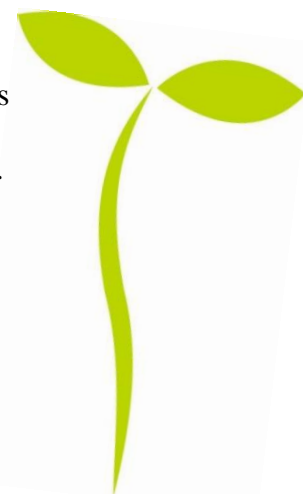
Fondkunskap De flesta partners har också drivit andra typer av projekt t ex inom social- eller regionalfonden tidigare. Inom Växtlustområdet är föreningens styrelse = LAG. En ny förening skapades för att arbeta i nästa programperiod. För nya LAG genomförs en informationsinsats i startskedet gällande de i strategin ingående fonderna. Se vidare om säkrad fondkunskap i urvalsprocessen, återkoppling till den egna organisationen, insatsernas nytta m m under avsnitt 9.3 om LAG.

9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen

LAG:s utformning

LAG Växtlust har 2007-2013 varit totalt 18 personer, en per sektor från sex kommuner. LAG=styrelsen bestod av 10 ledamöter, tre per sektor samt offentlig ordförande och 8 ersättare. Inför programperioden 2014-2020 har en ny ideell förening skapats, Växtlust Värmland. LAG ska bestå av 9-12 ordinarie ledamöter samt minst 4 ersättare under den aktiva projektiden. Lika många ledamöter från varje sektor eftersträvas (max 49 % / sektor), 40-60 % mellan könen samt kriterier för åldersgrupper, utländsk härkomst och spridning inom Växtlust - området har tagits fram. En röst/person gäller, ordförande har utslagsröst. Vid förhinder ersätter den person som innebär att sektorsandelen inom LAG stämmer vid det enskilda mötet. Ställda kompetenskrav kan ge såväl tjänstemän som politiker från offentlig sektor. Total rättvisa över kommungränser underordnas övriga krav.

Styrelsen har ett arbetsutskott (AU). En från vardera sektorn i LAG tillika ordförande och två vice ordförande bildar AU. Stommen i beredningsgruppen (BG) utgörs av AU. Till BG-möten kallas ytterligare personer för projektberedning. Vilka personer som kallas beror på inkomna projekts art. Beredningsgruppens utformning kan därför variera och kompetensen återfinns endera bland LAG:s ordinarie ledamöter, ersättare eller kan adjungeras till beredningsgruppen (se nedan). I AU/BG ingår förutom ledamöterna även VL.

LAG:s sammansättning

Bland LAG:s ledamöter ska viss specifik kompetens kunna påvisas för arbete med Lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. Fondkunskap och kompetens inom valda insatsområden (teman) ska säkerställas. För Växtlusts del innebär det personer med kunskap inom de tre valda fonderna: Social-, Regional- och Landsbygdsfonden. Dessa funktioner kan adjungeras externt till LAG:s beredningsgrupp (BG) vid behov. Flera ämneskunniga inom jord/skog, småföretagande, natur, miljö/klimat, arbetslöshetsproblematik, sociala frågor, jämställdhet samt bygdeutveckling ska finnas bland LAG:s valda ledamöter. Men då detta inte är helt förenligt med sektorsval m m (se ovan) kan även här lämpliga personer adjungeras externt till BG eller LAG vid behov. Den för all utveckling så viktiga helhetssynen måste dock alltid finnas bland majoriteten i LAG för att lyckas med kärnuppdraget, ”Leader-hatten på”.

LAG:s arbete

Antalet LAG-möten begränsas till ca 6 per år varav högst 5 beslutsmöten fördelas vår och höst. Därutöver 1-2 möten/år för bokslut respektive LAG:s fortbildning/erfarenhetsutbyte m m exkl årsmöte.

LAG:s AU sammanträder däremellan utifrån av LAG Växtlust Värmland delegerade uppgifter eller med BG för projektärenden.

AU tillämpar telefonmöten eller e-postavstämningar gällande enklare frågor. En kontaktlista över särskilt ämneskompetenta personer inom området upprättas. Från listan kan LAG kalla experter för ärendeberedning, särskilda utredningar kopplade till LAG:s ansvar eller som rådgivare för projekt som kräver särskild kompetens. Personer på denna lista har haft en aktiv kontakt med LAG, har gett sitt medgivande till att engageras och blivit informerade om vad det innebär.

Stadgar och valberedning

Beslutande över denna strategi är en föreningsstyrelse vald av en föreningsstämma. Växtlustområdet drivs av en nybildad förening för Lokalt ledd utveckling. Stadgar, organisation och arbetssätt har anpassats till de nya krav och de ingående fonder, som är aktuella inom Växtlustområdet för programperioden 2014-2020. En valberedning valdes 2015 av den nya föreningens första stämma. Valberedningen får en viktig roll för att vidmakthålla balans, engagemang och kompetens i LAG.

Sektor väljer sektor i samarbete. Ledamöter ges tidsbegränsade uppdrag efter önskemål om att rotera AU-uppdraget oftare än i f g period, t ex rotation varje eller vartannat år (ordförande väljs på 2-3 år). Inom LAG kan behov av viss ämneskunskap eller andra färdigheter skifta över tid, liksom de valdas möjlighet att prioritera engagemang inom LAG år efter år. Rekryteringen av den nya föreningens första LAG skedde tillsammans med tidigare vald valberedning.

Återkoppling

Varje representant i LAG har skyldighet att löpande återkoppla till den egna organisationen hur leadermetoden fungerar, om ansökningsprocess och resultat

samt vilka projekt som fått stöd. Ledamöterna ska också visa exempel på att beviljade projekt ger miljö- och samhällsnytta vid sin marknadsföring av LAG:s arbete. Detta som ett led i LAG:s ansvar att sprida kunskap om Lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. I LAG:s dagordning läggs en fast punkt, där ledamöterna kort redovisar hur återkoppling skett sen sist, se även avsnitt 7:3.

10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer

10.1 Samverkan mellan fonder

Bakgrund generellt. Växtlustområdet spänner över sex kommuner, ett antal centralorter (alla under 20 000 invånare) och mindre samhällen samt ett omfattande geografiskt område med ren landsbygd. Vi har många företag inom området, både ett varierat småföretagande och många företag inom ”Gröna Näringar”. Vi har en minskande befolkning, en ökande arbetslöshet, låg andel nystartade företag och vi har bl a sett ett växande behov av civilsamhällets engagemang i sociala frågor. En flerfonds lösning ger oss större möjligheter att hantera väsentliga frågor och arbeta med utvecklingsfrågor ur ett bredare perspektiv, för alla kategorier invånare och småföretag inom vårt leaderområde.

Planerade fonder inom Växtlustområdet. Vi planerar att arbeta med och bedriva projekt inom Socialfonden (ESF), Regionalfonden (ERUF), där Lokalt ledd utveckling kompletterar regionalfondsprogrammet för Norra Mellansverige samt Landsbygdsfonden (EJFLU).

Överlappning med annat utvecklingsområde. Möjligheter inom fiskefonden (EHFF) erbjuds endast Vänerkommunen Säffle genom ”Fiskeområde Väner”. Här sker områdets enda överlappning med annat utvecklingsområde, dock inom fond som inte ingår i Växtlusts strategi.

Avgränsningar. Insatserna inom de tre fonderna i Växtluststrategin skiljs främst åt genom valda insatsområden (teman), inriktningar, projektfokus och lämpliga målgrupper för projekt samt typ av samverkan inom temat (se avsnitt 7.3). Gällande fiskefonden ska deras verksamhet bedrivas i samarbete med andra fonder i överlappande område. De fiskefondsprojekt som beviljas ska ha koppling till Väner och/eller dess tillrinnande vattendrag.

Samspel mellan fonder Växtlusts fem teman har indelats i ett antal temamål med en rad inriktningar utifrån vilken fond som arbetar genom temat och finansierar projekten. Under Tema 1 och 5 sker arbete inom Socialfond och Landsbygdsfond. I tema 3 genomförs alla projekt inom Landsbygdsfonden. Under Tema 2 och 4 skapas projekt genom Regionalfonden och Landsbygdsfonden. När en projektidé formas styrs huvudinriktningen mot lämplig fond och inriktning inom valt tema utifrån sökandes perspektiv. I tveksamma fall sker dialog med fondrepresentanter för att säkerställa att idén kan stödjas inom den tänkta fondens ram.

På samma sätt sker under projekthantering inför beslut avstämning mot annan berörd aktör eller myndighet, för att säkerställa att sökande inte finansierar sin idé från flera finansiärer eller fonder samtidigt dvs kontroll av s k dubbelfinansiering. Denna avstämning gäller också gentemot fiskefonden.

Synergieffekter. Projekt inom Lokalt ledd utveckling kan innehålla delar som tangerar flera fonders mål och prioriteringar i samma projekt. Det ger större möjligheter att arbeta effektivt för områdets utveckling. Många frågor har en komplex bakgrund och flera hänsyn att ta under pågående projektprocesser. En strategi baserad på flerfondslösning förväntas alltså gynna områdets utveckling, både under projektgenomförande och till stöd för slutresultatet. Enskilda projekt kan rent formellt bara stödjas av en fond. Därför styr projektets huvudinriktning fondvalet, i de fall temanriktningarna har likande utformning inom flera fonder. Synergier uppstår när projekt som stöds av en fond samtidigt ger positiva effekter även inom samverkande fonders mål.

10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar

Bred inledande samverkan inför perioden 2014-2020. Partnerskapets representanter har i flera fall varit delaktiga redan i framtagandet av såväl Värmlandsstrategin som under Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens analysprocesser inför nya programperioden. Framtagna dokument ur genomförda processer har sedan även legat till grund för vårt strategiarbete och hur vi valt teman och mål. Analysprocesserna har lett till fler kontakter och bredare kontaktnät. Länsatsningarna Matlandet och Skogsriket från f g period, förväntas leva kvar i någon form. För denna typ av projekt gäller en tät dialog. Vi har goda upparbetade kontakter med såväl handläggare m fl inom Länsstyrelsen som ansvarig personal inom Skogsstyrelsen i länet sen f g period.

Samverkan med fondansvariga. Vi har under vår strategiprocess genom Region Värmlands och Länsstyrelsens försorg beretts möjlighet att träffa representanter för de olika fonderna. Vi önskar här utveckla ett samarbete genom att i tidiga projektutvecklingsskeden ta kontakt med de fondansvariga i någon form. I enklare fall stämmer vi av med de leaderansvariga per telefon. I mer svårbedömda ärenden planerar vi att under beredning av dessa projekt boka möten med representanter för de olika fonderna hos länsmyndigheterna. En första kontakt med fondrepresentanter för regionen om dessa avstämningsformer togs enligt ovan och har diskuterats som möjliga efter det.

Offentliga samverkansaktörer i närområdet. VL har under f g period med jämna mellanrum informerat de kommuner som så önskat om LAG:s arbete. Vi planerar vidareutveckla den typen av informationsutbyte. Ett nära samarbete med lämpliga personalkategorier inom kommunernas näringslivsfunktioner och socialtjänster ses också som fruktbara och viktiga för ett samordnat lokalt utvecklingsarbete. I f g period har vi haft regelbundna avstämningar med kommunkontorens personal om aktuella projekt.

För att nå framgång lokalt i sociala frågor och arbetslöshetsproblematik behöver också en samverkan med försäkringskassa och arbetsförmedling utvecklas. De första kontakterna har tagits.

Länsaktörer med utvecklingsansvar gentemot företag. När det gäller de projektstöd företag kan söka genom Växtlustområdets strategi kommer kontoret att sköta avstämning av inkomna ansökningar gentemot såväl Länsstyrelsens regionala företagsstödshandläggare som handläggare inom ALMI i Värmland. Utifrån Länsstyrelsens ansvar förväntas de kunna stödja större småföretag och mer investeringstunga företag 2014-2020. Växtlustområdet fokuserar i första hand på i området generellt viktiga mikroföretag samt mindre företag inom ”Gröna Näringar”. Gällande ALMI:s arbete och ansvar är det kanske främst deras innovationscheckar som skulle kunna föranleda diskussioner om vem som bör stödja ett visst företags innovativa idéer. Avstämning bör ske i varje enskild projektansökan, där andra tänkbara finansiärer kan vara tillfrågade. En förfrågan kan också underlätta för att avgöra hos vem ansökan hör hemma och för att undvika risk för dubbelfinansiering. Dessa samtal har redan inletts.

Andra utvecklingsområden i närheten. Leader Växtlust upparbetade under 2007-2013 goda kontakter med omgivande Leader-områden och samarbetsklimatet är gott. Flera projekt under f g programperiod har pågått parallellt i flera områden med högre effektivitet och synergier som resultat. Vi vill utveckla och ytterligare stimulera intressanta samarbeten inom länet eller över våra länsgränser under 2014-2020. Gällande Fiskefonden kommer avstämning att ske med närmaste kontor för Fiskeområde Väneren. Efter dialog avgörs om en ansökan passar inom någon av de tre fonderna i Växtluststrategin eller inom fiskefonden. Inledande samtal har förts med fiskeområde Vänerens skrivare. Avstämning kan vid behov även ske med Vänerkommunernas nätverk ”Vänersamverkan”.

Viktigt att notera är att goda effekter för satsade projektmedel även kan nås i samverkan med aktörer utan utpekade utvecklingsansvar.

10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

Grundläggande principer. Växtlustområdets strategi och verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv, men också av jämlik behandling. Jämställdhet och jämlikhet betyder olika saker. Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan kvinnor och män. Jämlikhet är när alla människor har samma värde och behandlas lika. EU bygger liksom sina medlemsstater på fastställda principer om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt på rättsstatsprincipen. Med utgångspunkt i detta faktum är därför icke-diskriminering både en mänsklig rättighet och ännu en viktig rättvisefråga inom Växtlustområdet.

I valberedningens gedigna uppdrag att föreslå lämpliga sektorskandidater till LAG:s representation ingår som en viktig utgångspunkt också att övervaka och balansera fördelningen av poster till kvinnor och män.

Vi har valt att ha kvar samma regel i leaderföreningen som i f g programperiod dvs 40-60 % av vardera könen som representanter i LAG dvs i styrelsen.

När personal ska rekryteras till leaderkontorets team kommer följande princip att gälla: Då två likvärdigt värderade sökande finns till samma tjänst, tillfaller tjänsten den som representerar det underrepresenterade könet i personalgruppen.

I vårt arbete med SWOT och omvärldsanalys har vi konstaterat att den negativa befolkningsutvecklingen är ett av de stora hoten mot området, vilket beror på att kvinnor flyttar ut i något större omfattning än män. Detta leder till sned könsfördelning, minskad nativitet och attityder som inte alltid är förenliga med ett jämlikt samhälle. Det är därför av stor vikt att arbeta med åtgärder som i större omfattning kan få kvinnor, men även unga människor att vilja stanna inom området eller komma tillbaka senare i livet.

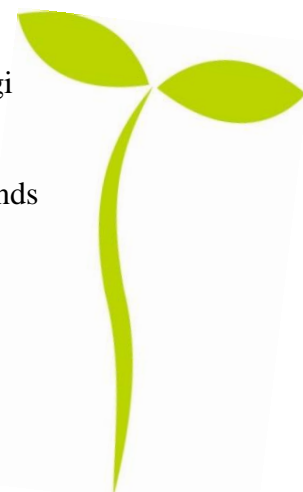
På motsvarande sätt är det också viktigt att arbeta med fokus på icke-diskriminering. Oavsett om du känner dig diskriminerad pga kön, ursprung, hudfärg, religion, handikapp eller sexuell läggning, ökar benägenheten att söka lyckan någon annanstans, om du inte känner tillhörighet. Det är således av yttersta vikt att arbeta med att göra Växtlustområdet mer öppet, tolerant och välkomnande. Den icke-diskriminerande principen omfattar hela strategin. Riktade insatser till stöd för denna princip liksom för jämställdhetsaspekten är särskilt prioriterade inom tema 1. ”Bryta mellanmännsliga barriärer”. Även inom tema 5. ”Engagerade aktörer och ideella krafter” lyfts arbete till stöd för icke-diskriminering, jämställdhet och mot utanförskap särskilt in. Vid företagsutvecklande insatser inom tema 2. ”Landsbygdens näringar” har vi gällande Regionalfondens projektstöd till mikroföretag i startskeden, också valt kvinnor och unga som prioriterade målgrupper.

LAG:s kommunikation för Växtlustområdet, se avsnitt 11, kommer att vägledas av Region Värmlands handbok ”Schyst” - en inspirationskälla till jämlik kommunikation. Schyst ger praktiska råd om hur kommunikation kan verka för jämställdhet och integration. Med hjälp av rätt riktade budskap hoppas vi nå tidigare underrepresenterade grupper som sökande till projekt eller deltagare i beviljade projekt.

I samband med LAG:s utvärderingar av t ex genomförda projekt, målgrupper vi nått och redovisade resultat ska vi också följa upp om vi lyckats säkerställa bl a jämställdhetsperspektivet i fattade beslut. De målgrupper som i slutändan fått del av Växtlustområdets projektmedel dokumenteras därför alltid, se avsnitt 12.

11. Kommunikation

Generellt. Jordbruksverket har tagit fram en nationell kommunikationsstrategi för Lokalt ledd utveckling, som LAG och leaderkontor utgår ifrån, när kommunikationsarbetet planeras. För att på ett tilltalande och korrekt sätt kommunicera med våra målgrupper använder vi oss också av Region Värmlands handbok ”Schyst” - en inspirationskälla till jämlik kommunikation.

Kommunikationsmål. Genom god och väl avvägd kommunikation kan vi få hjälp att nå målen i lokalt ledd utveckling, En viktig gemensam uppgift för alla som hanterar programmen under 2014-2020 är att nå ut till de som ska driva och utveckla sin bygd genom leadermetoden. En annan uppgift är att vi som har ett ansvar för lokalt ledd utveckling också samarbetar, så att kunskap, erfarenhet och goda idéer kan spridas effektivt och bidra till att programmet genomförs på bästa sätt. För att skapa förtroende för hur vi använder skattebetalarnas medel måste vi också förmedla till allmänheten hur de används för att skapa ett bättre samhälle för de som bor i området.

Målgrupper. Kommunikationen ska riktas till fyra huvudmålgrupper. De är:

1. Personer och organisationer som får stöd eller har utvecklingsbara idéer som skulle kunna få stöd. 2. Vidareförmedlare. 3. Samarbetspartners. 4. Allmänhet.

Särskilt inom den första målgruppen finns ytterligare olika hänsyn att ta när riktade budskap om möjligheterna att driva egna projekt ska nå fram till presumtiva sökande. I vår grundstruktur har vi kallat målgrupp 1 för speciella intressenter och målgrupp 2-3 för generella intressenter (se avsnitt 13, bilaga 5:2).

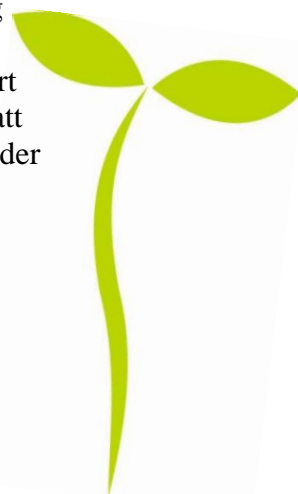
Olika sätt att nå ut: Många av de speciella intressenterna tillhör grupperingar som redan tidigare visat intresse för Leader och bedöms därför kunna ta emot generell information på liknande sätt relativt enkelt. Men själva budskapet om hur man går vidare med sin idé samt hur väl detaljinformation når fram till den enskilda individen är beroende av olika faktorer. Följande frågor är viktiga att fundera på: Med vilket sinne tar mottagaren bäst till sig information, på vilket sätt ska budskap förmedlas samt vilka kanaler ska användas för att ändå nå ut till så många som möjligt?

Likadant är det när information om Lokalt ledd utveckling ska presenteras första gången. För som alltid finns det helt nya individer och grupper i sammanhanget, som inte vet vad Leader går ut på. Denna kategori kommer vi dessutom att träffa på under hela programperioden, hur väl vi än sköter vår löpande kommunikation.

Vi bedömer därför att det i vissa lägen t ex för att nå och involvera fler företagare krävs särskilt utformade informationsinsatser/minikampanjer eller arbetssätt för att nå fram. Troligen kan de behöva utföras som en kedja av kommunikativa insatser, så att det finns något för alla i det som förmedlas. Hur detta ska utformas visas schematiskt i avsnitt 11:1 Kommunikationsplan.

Informationskanaler.

1. **Webb.** Växtlustområdet planerar att skapa en ny webbplats. Den vänder sig till allmänhet, finansiärer, intressenter och potentiella stödmottagare. På webbplatsen finner den intresserade allmän information om verksamheten, kort presentation av beviljade projekt, strategin, nyheter m m. Där kommer också att finnas en länk till ”gamla” Leader Växtlusts webbplats, som bakgrund till Leader i området och för inspiration i ett inledande skede.

2. **Blogg.** Den projektblogg som skapades i f g period planeras finnas kvar och förbättras. Den förmedlar det löpande arbetet, speciella händelser och projektaktiviteter under programperioden. Bloggen är både tänkt som informationskanal och för att skapa intresse och lust att bidra bland olika temans speciella intressenter. Via både webb och blogg kan vi nå ut till sociala medier som t ex Facebook och Instagram

3. **Mun mot mun.** En viktig del av informations- och resultatspridning ligger på Partnerskapet/LAG och dess representanter. Att återrapportera ”hem” till sina organisationer med jämna mellanrum är en viktig uppgift, liksom att informera i sin egen ordinarie roll då det är lämpligt. Med ”mun mot mun” menas t ex att föra dialog med intressenter med så enkla ord som möjligt för att förklara och intressera, att vara lyhörd för när viss muntlig information behöver förtydligas i skrift, att kansliet genom ett gott bemötande och god service får rykte om sig att ge bra support, vara kunniga och lösningsinriktade. Detta förhållningssätt har tillämpats med gott resultat i f g programperiod.

4. **Media och press.** Det kommer också att ske ett målmedvetet arbete med pressinformation och aktiva kontakter med media i samband med intressanta eller innovativa projekthändelser, för att nå bred exponering gentemot allmänheten. Vi kommer också att använda oss av annonsering i lokal press.

5. **Öga mot öga.** Basen för all Växtlustområdets kommunikation är fysiska möten med intresserade och det sker i huvudsak genom ett prioriterat fotarbeta ute i bygderna både utifrån plan och via uppsökande verksamhet. Vi kommer att inleda med både allmänna möten och riktad information till intressenter i de sex ingående kommunerna under startåret 2015/2016. Därefter sker direkta samtal/enskilda möten med speciella intressentgrupper förstärkt med leaderkontorets löpande information för bästa effekt.

LAG:s roll för att genomföra denna strategi och nå uppsatta mål är att proaktivt och återkommande i den egna organisationen och dess närområde sprida information om de möjligheter som ges genom Lokalt ledd utveckling, se även avsnitt 7:3 och 9:3. Omvärlden förändras och det går fort. Marknadsföring måste anpassas till utvecklingen och ta hänsyn till nya trender, nya sätt att kommunicera med omgivningen på och att sprida löpande information genom. Ovan presenterade kommunikationssätt och den lagda i bilaga kan behöva revideras, eftersom man inte kan förutse allt som händer under en programperiod. Kommunikationsplanen kommer att förstärkas med kvartalsvisa aktivitetsblad som beskriver konkreta planerade och datumsatta aktiviteter.

11.1 Kommunikationsplan

Se bilaga 5:6

12. Uppföljning och revidering

Strategin. Det första halvåret efter startbeskedet är en kritisk period för hur väl en ny strategi tas emot i området och avgör hur lång startsträckan blir fram till första projektbeslut. Att utvärdera kommunikationen under införandefasen är därför ett första viktigt moment. Om många lämpliga idéer och projekt presenterats för leaderkontor/ LAG tidigt i programperioden bekräftar det att vi nått de målgrupper vi avsett nå. Här tas hänsyn till projekt inom respektive fond.

LAG:s bedömningsmallar för att prioritera bland inkomna projekt kommer att utvärderas ett år efter startbeskedet samt vid halvtidsutvärderingen år 2019.

Planen för områdets kommunikation med målgrupperna är ett levande dokument, som revideras löpande utifrån upptäckta kommunikativa behov. Aktuell kommunikationsplan utvärderas i sin helhet sista kvartalet år 2017 respektive år 2019. Då sker också granskning av om vi nått de fyra målgrupperna för vår kommunikation på ett tillfredställande sätt. En uppföljning av vilka sökande som fått del av Växtlusts områdets projektmedel under åren ska också ske.

Horisontella principer. År 2017 och 2019 utvärderar vi hur genomförda projekt arbetat med strategins horisontella principer. Här säkerställs också att vi beaktat jämställdhetsperspektivet och arbetat icke-diskriminerande genom fattade beslut (se även avsnitt 10,3).

Växtlust-området. Förändring av områdets förutsättningar behöver också följas upp. Statistik för området kommer att beställas för uppföljning vid några tillfällen under programperioden utifrån ekonomiska resurser. År 2017 och 2019 planerar vi därför att studera utvecklingen av en rad parametrar inom Växtlust-området utifrån beställd statistik. Vi jämför med statistik avseende det särskilt skapade leaderområdet år 2015, som beställs hos SCB i startskedet år 2016.

LAG planerar att utvärdera hela sin strategi, både år 2017 och år 2019. Alla teman och fonder berörs. Syftet är då att bedöma om strategin kan användas i sin ursprungliga form resterande programperiod eller om revidering krävs för att trygga den slutliga måluppfyllelsen. När LAG ska slutrapportera sitt driftprojekt, troligen år 2013, påbörjas också arbetet med slututvärderingen av effektrapporteringen från leaderområdet. Slututvärderingen av strategin och LAG:s arbete sker utifrån Jordbruksverkets direktiv inför avslutningen av programperioden. 2014-2020

Projektuppföljning: Strategins ursprungliga handlingsplan fungerar om lämpliga projekt inom alla teman kommer fram hela vägen till beslut i LAG. I annat fall behöver planen revideras. Beviljade projekt följs upp av leaderkontorets personal löpande under projekttiden. Alla genomförda projekt som slutredovisas ska följas upp enligt mall vid avslut. Leaderkontorets personal (VL) träffar projektägaren för ett avslutande, utvärderande samtal, I samtalet ställs frågor som kontorets stöd, upplevda problem eller uppkomna mervärden. Samtalen leder till att upplevda problem och flaskhalsar kan elimineras på tidigt stadium under programperioden. Projektens effekter kommer även att följas upp vid ytterligare tillfällen under programperioden, Efter sammanställning av dessa effekter resultat

kan LAG följa hur väl genomförda projekt bidragit till strategins mål och förväntade resultat. Genom systematisk återföring av projektresultat och gjorda erfarenheter mellan VL och LAG skapar vi en lärprocess om den egna strategin.

Verksamheten. Årligen genomförs utvärdering av ekonomi och verksamhet genom bokslut, årsredovisning och revision. Därtill kommer den sammanställning av projektresultat som görs efter avslutade projekt. När anställda, LAG-ledamöter eller personer som adjungerats till beredningsgruppen avslutar sina uppdrag ombeds de att beskriva sina upplevelser. Därmed kan gjorda erfarenheter återföras till LAG och ge underlag för självutvärdering av organisationen.

13. Bilagor

Bilaga 1: SWOT-analys

Vi har valt att göra en övergripande SWOT för hela området och använda som ett av verktygen för att skapa teman (insatsområden). Tillvägagångssätt och avstämning mot andra SWOT:ar beskrivs i avsnitt 4.2 och nedan i bilaga 2 Omvärldsanalys.

Växtlustområdet är ett landsbygdsområde, något som ger ett tydligt avtryck i SWOT:en. Områdets styrkor består sammanfattningsvis av landskapet, dess resurser och människor. Det stora hotet är befolkningsminskningen, vilken i sin tur leder till många sekundära hot i form av t ex försämrade service, förbuskning, långa reseavstånd och negativa attityder.

Denna strategi är mycket tydligt grundad i SWOT:en och strategin är inriktad på att arbeta med möjligheter och styrkor för att stärka upp svagheter och möta hot.

Styrkor

Länken till Oslo, geografiskt läge, närhet till Norge.
Rikt småföretagande, entreprenörsanda.
Rikt, aktivt föreningsliv med eldsjälur.
Skogen, naturen, vattnet och det varierade landskapet.
Från aktivt jordbruk i söder till i huvudsak skogsbruk i norr ger området karaktär.
Attraktiva boendemiljöer.
Rikt och varierat kulturliv, kulturarv.
Berättartraditionen.
Starka besöksattraktioner.
Våra stora sjöar och vattendrag t ex Vänern, Glafs fjorden, Klarälven och Fryken.
Stark lokal identitet.
Kända profiler inom idrotten t ex inom dam- och herrfotboll, motorsport, skidsporter och handikappsimning.
De flesta av länets lanthandlare finns inom området och ger landsbygden service.

Svagheter

Svagt befolkningsunderlag, sned befolkningsstruktur och negativ befolkningsutveckling.

Brist på eftergymnasiala utbildningar.

Allmänhetens service på landsbygden minskar eller försvinner, vilket ger ökande avstånd till servicefunktioner.

Tillgänglighet – bristande kommunikationer via vägar, järnväg och flyg.

Otillräckligt utbyggd infrastruktur ger dålig mobiltäckning och låga överföringshastigheter i datanät.

Försämrade service för företag på landsbygden gällande varuleveranser, transporter och post.

För låg innovationsnivå gällande klimat- och energilösningar.

Bristfällig integration och brister i att tillvarata inflyttad kompetens.

Låg representation av kvinnor, unga och utrikes födda i styrelser och företag.

Generellt låg utbildningsnivå och för få högskoleutbildade inom området.

Generellt hög ungdomsarbetslöshet inom området.

Låg andel nystartade företag jämfört med riket.

Höga ohälsotal i länet jämfört med riket.

Möjligheter

Utveckla attraktiva boendemiljöer, gärna strandnära, stimulera och underlätta för inflyttning och ”återvändande”.

Bevara och synliggör det öppna kulturlandskapet.

Främja friskvård, rekreation och hälsa.

Gör insatser för aktiv fritid och ökad sysselsättning för ungdomar och nya svenskar.

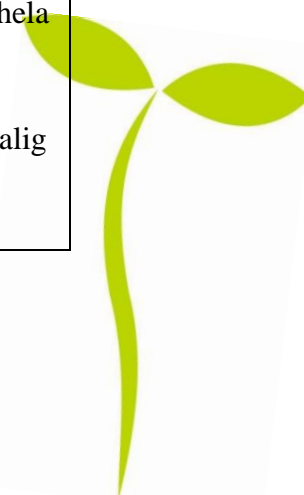
Finn nya lösningar för att matcha arbetsgivares behov av personal med tillgänglig arbetskraft.

Utnyttja internationellt intresse, öka kunskapen om nya marknader.

Utveckla och stötta företagande och entreprenörskap inom alla branscher, se hela området som en enhet.

Utveckla de areella näringarna inkl binärings t ex vidareförädla råvaror och utveckla verksamheter inom träförädling, lokalproducerade livsmedel, småskalig turism, hälsa och förnyelsebar energi.

Utveckla och bredda besöksnäringen inkl jakt och fiske.

Vidareutveckla vandringskoncept och vandringsleder för att möta den växande vandringsturismen i Europa.

Utveckla vattenvägar och vattenturism.

Värna civilsamhället som ett nav för landsbygdens utveckling och ökad integration mellan lokalbefolkningen och nyinflyttade.

Utveckla samarbete och samverkan mellan företag, idéburna organisationer och offentlig sektor över kommun-, läns- och riksgränser – leadermetoden.

Öka samverkan mellan skola och andra samhällsfunktioner.

Utveckla infrastrukturen genom utbyggnad av höghastighetsnät och utnyttja tekniken i ett utvecklingsperspektiv.

Öka tillgängligheten till allmännyttiga tjänster.

Hot

Befolkningsminskningen på landsbygden fortgår, åldrande befolkning, unga och kvinnor flyttar i större omfattning.

Attityder – värdegrund, motstånd mot förändringar.

Uteblivna generationsskiften pga låg utvecklingspotential och svag lönsamhet i jordbruket.

Svårt att föryngra föreningslivet.

Utflyttning/nedläggning av basindustrier.

Svårt att vidmakthålla gods- och livsmedelsservicen på landsbygden. Sämre lönsamhet inom lanthandeln riskerar att ytterligare försämra servicen till allmänheten.

Långa resavstånd i kombination med svagt utvecklad kollektivtrafik på landsbygden fördyrar.

Klimatförändringar som hotar miljö och egendom.

Förbuskning och minskat brukande hotar vyer och biologisk mångfald.

Om utvecklingsmedel i första hand styrs till starka områden/orter utarmas landsbygden.

Bilaga 2: Omvärldsanalys

Vår omvärldsanalys har varit inriktad på fyra olika plan lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Resultat från de olika planen har alla arbetats in i en gemensam SWOT, vilken har varit vårt huvudsakliga verktyg för att samla relevanta trender eller inspel och väga dem mot varandra.

Lokalt:

För att få till en bred omvärldsanalys i basen inför strategiarbetet bjöd vi in till och genomförde sex offentliga möten ute i kommunerna, ett i varje kommun. Därefter skickades det via e-post ut ett upprop om inspel till Partnerskapet, företag, föreningar och eldsjälar som varit intresserade av ett aktivt deltagande i processen. Även den tidigare programperiodens LAG har redovisat erfarenheter och gett ett förslag till SWOT. Synpunkter från möten och inspel har sammanställts. Ungas synpunkter har bl a tagits in genom en intressentdialog med elever i årskurs 3 på Södra Vikens Naturbruksgymnasium i Sunne. Dialoger har också förts med representanter för den ideella naturvården, folkrörelserna samt kommunala och regionala tjänstemän med specialkompetenser. Resultatet har arbetats in i en SWOT.

Regionalt:

Vi har läst Region Värmlands Värmlandsstrategi, och en hel del av bakgrundsmaterialet till denna. Den har föregåtts av en gedigen omvärldsanalys som vi tagit del av. På samma sätt har vi tagit del av Länsstyrelsen i Värmlands regionala SWOT-analys inför Landsbygdsprogrammet 2014-2020 samt material från Skogsstyrelsen gällande trender och arbetet med Skogsriket. Vi har också diskuterat trender med representanter för Värmlands Idrottsförbund och SISU. Flera av deltagarna i Partnerskapet har också varit delaktiga redan i framtagandet av såväl Värmlandsstrategin som vid Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens analysprocesser. Resultatet har matchats mot SWOT:en från lokal nivå, de ingående komponenterna har värderats och de mest marginella plockats bort.

Nationellt:

Vi har läst och tagit intryck av Idrottsrörelsens ”Framtidens idrottsförening - Sverige och idrotten 2020”. Detta nationella dokument beskriver olika framtidsscenarier och grundas på trendspaning. Vi har samlat in relevant statistik från bl a SCB, kommunerna, arbetsförmedlingen, regionfakta och Jordbruksverket. Här har det handlat om att hitta trender över tid och jämföra ingående kommuner och Växtlustområdet i stort med Värmlands län och Sverige som helhet. På den här nivån ser man att området uppvisar stora likheter med övriga Värmland. Exempel är bl a låg utbildningsnivå, hög ungdomsarbetslöshet och relativt höga ohälsotal. Samtidigt kan vi i Växtlustområdet uppvisa speciella drag, såsom en hög andel privatägd skog och många företag. Tyvärr ligger dock antalet nystartade företag klart under snittet för riket. När det gäller andra parametrar ser man tydligt att Växtlustområdet är ett typiskt glesbygdsområde med typiska glesbygdspenningar. Urbaniseringen rullar obönhörligt på och områdets befolkning minskar år från år. Områdets centralorter är heller inte

tillräckligt stora för att vara attraktiva och växa. Landsbygdens befolkning flyttar till de lokala centralorterna, medan flyttströmmen från dessa till ännu större orter är minst lika stor. Man kan också se att den försämrade service som påtalas som ett stort hot på lokal nivå inte fullt ut kan visas i statistik. Skillnaderna i tillgång till olika servicefunktioner som andel av befolkningen som når dem inom 5 eller 10 minuter uppvisar t ex marginell förändring från 2007 till 2012. Vi kan dock konstatera att upplevelsen av försämrad service är verklig. Det är också så att transporterna bygger på tillgång till bil varför bil- eller körkortslösa t ex äldre har svårt att ta sig till affär, apotek eller vårdcentral.

Internationellt:

Här har vi studerat EU:s 2020-mål, de ingående fondernas mål och internationella trender. Vi har också använt oss av intryck från internationella utbyten under föregående period. Bland de internationella trender som vi har att förhålla oss till har vi noterat t ex klimatförändringar och klimatpolitik samt gradvis omställning av energi- och råvaruförsörjningen. Det förstnämnda kan leda till problem för vinterturism och skogsbruk, medan det andra är en möjlighet med tanke på områdets goda tillgång på skogsråvara och annan alternativ energi. Ekonomisk globalisering, global tillväxt, fortsatt ökad rörlighet och långsiktigt växande varuflöden kan också ses som både möjligheter och hot. Vårt näringsliv är differentierat, men många av de större företagen är

internationella. Därför kan en fortsatt flytt till låglöneländer av mindre kvalificerade arbeten inom industrin anses trolig. Samtidigt är den internationella marknaden en möjlighet för starkt specialiserade företag med nischade produkter. Det ökande internationella resandet ger också stora möjligheter för den växande turismen i området.

Resultatet av omvärldsanalysen presenteras i Bilaga 1 SWOT-analys ovan.

Bilaga 3: Motivering

Val av fonder i strategin. Växtlustområdets strategi omfattar tre fonder: Socialfonden, Regionalfonden och Landsbygdsfonden. På ett flertal ställen i denna strategi går det att utläsa hur vi kommit fram till att det är lämpligt att arbeta med Lokalt ledd utveckling genom leadermetoden i dessa tre fonder.

I avsnitt 7.3 Handlingsplan har vi kort beskrivit inom vilka teman de olika fondernas möjligheter kommer till uttryck genom valet av inriktningar. Där har vi också nämnt de tydligaste avgränsningarna vi ser mellan fonderna inom respektive tema.

I avsnitt 10.1 Samverkan mellan fonder gällande hur de olika fonderna interagerar har vi både gett en kort bakgrund till flerfondsvalet, visat överlappningen mot fiskefonden och avgränsningen mellan fonder samt beskrivit samspelet mellan fonderna och de synergieffekter vi generellt kan se.

I denna bilaga ges en kompletterande beskrivning av varför vi anser det viktigt för Växtlustområdet att få möjlighet att arbeta genom samtliga tre fonder i denna flerfondsstrategi.

Landsbygdsfonden. Den bredaste paletten av möjligheter kan vi erbjuda Växtlustområdet genom Landsbygdsfondens medverkan. Vi är ett stort landsbygdsområde med glesbygdsproblematik. Vårt planerade arbete stämmer väl överens med fonden tre övergripande mål. Landsbygdsfonden stärker tydligt båda Växtlusts övergripande mål 1 och 2. Här ser vi god chans att utifrån många viktiga pusselbitar ta små steg i rätt riktning inom alla de fem teman vi valt. Möjligheterna till aktiv samverkan enligt leadermetoden ända ut i de enskilda projekten på landsbygden är goda. Vi kan genom fonden på ett tydligt sätt även skapa viktiga erfarenhetsutbyten till gagn för landsbygden.

Inom det operativa programmet för Lokalt ledd utveckling med stöd från Regionalfonden och Socialfonden har två prioriterade områden pekats ut.

Socialfonden. Socialfondens särskilda mål är stärkt anpassningsförmåga för sysselsatta kvinnor och män på arbetsmarknaden samt stärkt anställningsbarhet för kvinnor och män som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Inom Växtlustområdet har vi både diskuterat och kunnat påvisa vilka problem som Socialfonden skulle ge oss möjligheter att ta itu med, om vi fick använda fondens medel till denna strategi. Socialfondens prioriteringar stämmer väl överens med övergripande mål 1 och 2 inom Växtlustområdet, liksom med de konkreta temamål och indikatorer vi valt för lämpliga teman inför denna fonds medverkan.

Regionalfonden. Regionalfondens särskilda mål är stärkt entreprenörskap och företagande samt ökad sysselsättning i små och medelstora företag i lokala utvecklingsområden. Vi är stolta över att vi har många aktiva företag inom en variation av verksamheter, inklusive många företag inom de gröna näringarna i vårt område. Vi har därför en stor potential att arbeta med Regionalfondens prioriteringar för att utveckla dessa företag. Å andra sidan har unga svårt att få anställning och vi har en låg andel nystartade företag i Växtlustområdet. Dessa svagheter kan vi också agera utifrån, om vi får del av Regionalfondens medel via t.ex Projektstöd till mikroföretag. Regionalfondens prioriteringar stämmer väl med det första övergripande målet inom Växtlustområdet. Vi har också valt konkreta temamål och indikatorer inom teman passande för denna fonds medverkan.

Varför flerfondlösning? Växtlustområdet vill arbeta genom tre fonder för att det ger oss större utrymme att agera till stöd för vår vision. Vi anser att goda möjligheter för tillväxt skapas genom att lust, vilja och inspiration ges energi längs färden.

Bilaga 4: Excel-fil

Mallar för urval av projekt (avsnitt 7:5)

Bilaga 5: Eventuella övriga bilagor

5:1 Idébank – byggd av lokala intressenter

5:2 Grundstruktur – byggd från idébanken

5:3 Definitioner, indikatorer samt ordförklaringar

5:4 Statistik och Tabeller för Växtlustområdet

5:5 Partnerskapet i Växtlustområdet

5:6 Kommunikationsplan (avsnitt 11.1)

5:7 Utvärderingsmatriser, obligatorisk och områdets egen (avsnitt 12)

